

Leto XX. Stev. 214

GLAVNI IN ODGOVORNI
UREDNIK
IVAN ŠINKOVEC
UREJA UREDNIŠKI ODBORList izhaja vsak dan razen
petka. Cena 10 dinarjev

Ljudska PRAVICA BORBA

„LJUDSKA PRAVICA“
USTANOVLJENA 1. OKTOBRA
1944 V MED NARODNOOSVO-
BODILNO BOROBO JE IZHA-
JALA KOT 14-DNEVNIK IN
TEDNIK, OD OSVOBODITVE
DO 1. JUL. 1951 KOT DNEV-
NIK, NATO PA KOT TEDNIK
OD 1. JUNJA 1953 IZHAJA
V REDAKCIJSKI POVEZA-
NOSTI Z „BORBO“

PREDSEDNIK DŽELAL BAJAR V SARAJEVU IN ZENICI

Sarajevo je svečano sprejelo predsednika zavezniške Turčije in predsednika Tita

Sarajevo, 6. sept. Današnji dan svojega državnega obiska v Jugoslaviji je predsednik Dželal Bajar prebil v Bosni. Skupaj s predsednikom republike Titom in spremstvu se je pripeljal davi v Sarajevo, kjer so mu množice Bosancev in Hercegovcev ves dan prirejale manifestacije navdušenega prijateljstva. Visoki gost si je ogledal sarajevske znamenitosti, obiskal izvir Bosne, bil tudi v tovarni streliva v sarajevski okolici in nazadnje na svečanem kosilu pri predsedniku Ljudske republike BiH Djuru Pucarju.

Popoldne sta se predsednika zavezniških republik odpravila v Zenico, kjer so jima kakor vzdolž poti po Bosni priredili nad vse svečan sprejem. Še zvečer sta nadaljevala pot proti Zagrebu in Sloveniji.

Nad 80.000 Sarajevčanov je priredilo danes veličasten sprejem predsedniku republike Turčije g. Bajarju in predsedniku Josipu Brozu-Titu ob njunem prihodu v Sarajevo. Ze ob sedmih zjutraj so bile zbrane skupine ljudi, ki so se razvrstile v dolg špalir vzdolž vse poti, po kateri sta imela priti predsednika obeh zavezniških republik.

Sarajevčani so za to priliko okrasili ulice svojega mesta z zastavami, zelenjem, preprogami, cvetjem in transparenti, na katerih je bila izražena dobrodošlica visokemu gostu. Tudi poslopje nove železniške postaje je bilo svečano okrašeno. Eno uro pred prihodom posebnega vlaka se je na peronu razvrstil častni bataljon z zastavo in godbo na čelu. Kmalu po osmi uri so pričeli prihajati na peron predstavniki oblasti in vojske ter druge osebnosti. Ob osmih in dvajset je na peron prispel tudi predsednik Ljudske skupščine LR BiH Djuro Pucar-Stari. Točno ob pol devatih se je ustavil na postaji posebnih vlak predsednika Tita, s katerim so visoki gostje prispeli v Sarajevo.

Ko je predsednik Bajar stopil iz vagona, ga je pozdravil in mu želez dobrodošlico predsednik Ljudske skupščine BiH Djuro Pucar. Zatem mu je predstavil predsednika Izvršnega sveta BiH Avda Huma, podpredsednika Izvršnega sveta BiH Uglješa Danilovića, predsednika MLO Dana Olbino in generalnega podpolkovnika Veljka Kovačevića.

Vojaška godba je zaigrala državni himni Turčije in Jugoslavije. Predsednik Bajar, Tito in Djuro Pucar so v spremstvu pripadnikov pregledali častni ba-

taljon. Dželal Bajar je pozdravil častni bataljon v srbohrvaščini: »Zdravo, vojaki!« Bataljon mu je v en glas odgovoril: »Zdravo!«

Predsednik Djuro Pucar je nato predstavil ostale visoke državne funkcionarje BiH kakor tudi vrhovnega poglavarja islamske verske skupnosti v FLRJ Hadži Ibrahima Fejča, predstavnike JLA, kulturne in javne delavce Sarajeva. Ob izhodu iz železniške postaje so taborniki izročili predsednikoma dveh prijateljskih in zavezniških držav šopke cvetja.

Na velikem trgu pred železniško postajo je predsednik Bajarja in predsednika Tita pozdravilo na tisoče ljudi, ki so vzklkali prijateljstvu obeh držav. Predsednik Bajar in Tito sta se odpravila v istem avtomobilu proti konaku, rezidenci g. Bajarja.

Iz avtomobila je visoki gost odzdravljaval ljudem, ki so ga pozdravljali vzdolž njegove poti. Z železniške postaje je svečani sprevid krenil prek bulvara Borisa Kidriča, na katerem je bilo vse črno ljudi. Tisoče in tisoče rok in zastavic je mahal predsednikoma obeh držav. Ljudje so navdušeno vzklkali visokemu gostu in predsedniku Titu. V ulici Maršala Tita je svečana kolona čisto vozila bolj počasi, ker je predsednik Bajar želel odgovoriti na vse pozdrave Sarajevčanov. V počasni vožnji je svečana kolona prispela pred konak.

Predsednik Tito je svojega visokega gosta pospremil do konaka, potem pa se je odpravil v svojo rezidenco v vili Stojčević. Pri tem so ga toplo pozdravljali ljudje, ki se še dolgo niso razšli.

Ob prihodu v Sarajevo

Tito. Na poti v poslopje Izvršnega sveta BiH so množice Sarajevčanov znova toplo pozdravljale oba predsednika. Pred poslopjem so bile manifestacije tolikšne, da sta predsednika ob oknu odzdravljala ljudem.

Na svečanem kosilu so bili spremstvo predsednika Bajarja, jugoslovanske osebnosti, ki spremljajo predsednika Tita, dalje predsednik Izvršnega sveta BiH Avdo Huma, podpredsednik Izvršnega sveta Uglješa Danilović, predsednik MLO Sarajeva Dane Olbina, komandant vojne oblasti generalni podpolkovnik Veljko Kovačević s soprogi in drugi funkcionarji ter predstavniki javnih, kulturnih in verskih delavcev, generali in častniki JLA.

Pred kosilom je predsednik Pucar podaril g. Bajarju umetniško sliko, delo slikarja Hakije Kulenovića in album o industrializaciji BiH, soproga predsednika Pucarja pa mu je izročila za njegovo soprogo dve narodni noši in nekaj ročnih del. Predsednik Bajar je podaril predsedniku Pucarju svojo sliko s posvetilom.

Na poti v Zenico

Popoldne ob pol štirih sta predsednik republike Turčije in

Danes v Zagrebu zvečer v Sloveniji

Zagreb, 6. sept. (Tanjug). Jutri zjutraj bo prispel predsednik Bajar v Zagreb, kjer mu bodo priredili svečan sprejem in izkazali najvišje časti. Popoldne bo predsednik republike Turčije obiskal nekaj kulturnih ustanov in tovarn. Domnevajo, da si bo ogledal tudi zagrebški velesejem.

Opoldne bo predsednik Sabora Hrvatske dr. Vladimir Bakarić priredil na čast g. Bajarju svečano kosilo.

Popoldne pa bo visoki gost odpotoval v Slovenijo.

Se dopoldne se je predsednik turške republike s svojim spremstvom odpravil v Ildžo. Ko je potoval skozi mesto in vasi proti Ildži, so ga toplo pozdravljali meščani in delavci sarajevskih tovarn. Tudi v Ildži ga je navdušeno sprejela množica ljudi. Ogledal si je izvir Bosne in okolice ter se nekaj časa pomudil v ondotnem hotelu. Obiskal je tudi podjetje »Tito«.

V gosteh pri predsedniku Ljudske skupščine Bosne in Hercegovine

Predsednik Ljudske skupščine BiH je opoldne priredil predsedniku republike Turčije svečano kosilo, ki se ga je udeležil tudi predsednik republike Josip Broz

predsednik Tito odpotovala v Zenico. Na železniško postajo so ju pospremili predsednik Ljudske skupščine Djuro Pucar in najvišji funkcionarji BiH, dalje predstav-

ništvo obeh svetov Zvezne ljudske skupščine začela obravnavati osnutek družbenega plana za leto 1955.

Dve dejstvi bosta vsekakor pozitivno vplivali na obravnavanje tega osnutka. Prvič, gradivo v zvezi s planom so poslali poslanecem pravočasno, konec julija, tako da so člani odbora za gospodarstvo imeli možnost, da ga proučijo več ko mesec dni, in drugič, gre za prvotni osnutek plana, ne pa za osnutek plana, ki ga Zvezni ljudski skupščini predložijo izvršni svet. Ta prvotni osnutek je Zvezni zavod za gospodarsko planiranje pravočasno poslal tako Zvezni ljudski skupščini kot Zveznemu izvršnemu svetu, tako da bodo poslanci obravnavali posamezne določbe plana istočasno kot člani Zveznega izvršnega sveta. To pa seveda ne pomeni, da so, kar zadeva osnovne podatke, osnutki sestavljeni brez soglasnosti in poprejšnjega posvetoovanja z Odborom za gospodarstvo Zveznega izvršnega sveta.

Iz razgovorov s posameznimi ljudskimi poslanci je videti, da bo razprava o prvotnem osnutku plana v skupščini podrobna in temeljita, in da so člani odbora za gospodarstvo skrbno proučili osnutek, posvetujoč se s posameznimi podjetji, družbenimi organizacijami in podobno.

Pripomniti je treba, da so ta osnutki plana že obravnavali v nekaterih gospodarskih in družbenih organizacijah. V tisku je bilo prav tako sproženih nekaj zanimivih pripomb in nasvetov. Zvezna industrijska zbornica je že dala svoje pripombe k osnutku plana, te dni pa jih bodo dale tudi ostale zbornice. Prav tako bodo tudi sindikati ta teden razpravljali o sistemu nagrajevanja. Zveza društev ekonomistov je določila posebno skupno ekonomistov, ki bodo proučevali posamezne instrumente iz prvotnega osnutka plana. Tudi nekateri ljudski odbori in podjetja so dali neposredno ali prek tiska svoje pripombe.

Sledeč poteku sedanje razprave je moč v glavnem predvideti tematsko, ki jo bodo zlasti obravnavali v odborih za gospodarstvo Zvezne ljudske skupščine. Ta tematska bo obsegala: razdelitev dohodkov in v zvezi s tem formiranje plačnega sklada, dalje vskladitev materialne bilance, zlasti vprašanje elektrogospodarske bilance ter probleme v zvezi z razdelitvijo investicijskih sredstev.

Osnutek družbenega plana pred skupščinskimi odbori

Predvidevajo, da bo v središču razprave sistem razdelitve dohodkov, ki naj bi bil čimbolj stimulativen

Sinoči sta odbora za gospodarstvo obeh svetov Zvezne ljudske skupščine začela obravnavati osnutek družbenega plana za leto 1955.

Dve dejstvi bosta vsekakor pozitivno vplivali na obravnavanje tega osnutka. Prvič, gradivo v zvezi s planom so poslali poslanecem pravočasno, konec julija, tako da so člani odbora za gospodarstvo imeli možnost, da ga proučijo več ko mesec dni, in drugič, gre za prvotni osnutek plana, ne pa za osnutek plana, ki ga Zvezni ljudski skupščini predložijo izvršni svet. Ta prvotni osnutek je Zvezni zavod za gospodarsko planiranje pravočasno poslal tako Zvezni ljudski skupščini kot Zveznemu izvršnemu svetu, tako da bodo poslanci obravnavali posamezne določbe plana istočasno kot člani Zveznega izvršnega sveta. To pa seveda ne pomeni, da so, kar zadeva osnovne podatke, osnutki sestavljeni brez soglasnosti in poprejšnjega posvetoovanja z Odborom za gospodarstvo Zveznega izvršnega sveta.

Iz razgovorov s posameznimi ljudskimi poslanci je videti, da bo razprava o prvotnem osnutku plana v skupščini podrobna in temeljita, in da so člani odbora za gospodarstvo skrbno proučili osnutek, posvetujoč se s posameznimi podjetji, družbenimi organizacijami in podobno.

Pripomniti je treba, da so ta osnutki plana že obravnavali v nekaterih gospodarskih in družbenih organizacijah. V tisku je bilo prav tako sproženih nekaj zanimivih pripomb in nasvetov. Zvezna industrijska zbornica je že dala svoje pripombe k osnutku plana, te dni pa jih bodo dale tudi ostale zbornice. Prav tako bodo tudi sindikati ta teden razpravljali o sistemu nagrajevanja. Zveza društev ekonomistov je določila posebno skupno ekonomistov, ki bodo proučevali posamezne instrumente iz prvotnega osnutka plana. Tudi nekateri ljudski odbori in podjetja so dali neposredno ali prek tiska svoje pripombe.

Sledeč poteku sedanje razprave je moč v glavnem predvideti tematsko, ki jo bodo zlasti obravnavali v odborih za gospodarstvo Zvezne ljudske skupščine. Ta tematska bo obsegala: razdelitev dohodkov in v zvezi s tem formiranje plačnega sklada, dalje vskladitev materialne bilance, zlasti vprašanje elektrogospodarske bilance ter probleme v zvezi z razdelitvijo investicijskih sredstev.

Popoldne je bila prva tajna seja manilske konference. V uradnem poročilu, ki so ga objavili po sestanku, je poudarjeno, da so na njem obravnavali poročilo strokovnjakov o osnutku pakta. V razpravi na konferenci, pravi komunikacije, so vsi izpričali enodušnost glede ciljev in bistvenega napredka, ki je bil dosežen v zvezi z določbami, katere bi bilo treba vnesti v besedilo pogodbe. Druga tajna seja bo jutri dopoldne.

Poslanik Ajtić odpotoval v Tirano

Beograd, 6. sept. (Tanjug). Iz Beograda je danes odpotoval v Tirano poslanik FLRJ v Albaniji Predrag Ajtić. Slovesa na zemunskem letališču se je v imenu državnega tajništva za zunanje zadeve udeležil polnomočni minister Dragoje Djurić.

Vremensko poročilo

Stanje: V naše kraje še vedno doteka tople zrak, ki povzroča lepo in toplo vreme. Anglijo in zahodno Francijo so zajele frontalne motnje iz Atlantika, ki se počasi pomikajo proti vzhodu.

Napoved za torek, 7. septembra: Lepo vreme z delno oblačnostjo, v alpskem svetu povečana oblačnost. Zjutraj po kotlinskih megli. Temperatura ponoči med 10 in 15°, na Primorskem okoli 20°, podnevi med 25 in 30° C.

Konferenca v Manili

Pomirjevalne izjave ameriškega državnega tajnika Fosterja Dullesa o pomenu in nalogah pakta za Jugovzhodno Azijo

Manila, 6. sept. (AFP). S pozdravnim govorom predsednika filipinske vlade Magsaysaya se je začela danes dopoldne v prostorih filipinskega kongresa konferenca osmih držav za sklenitev obrambnega pakta dežel v Jugovzhodni Aziji. »Mir v Aziji v prihodnjih letih, kakor tudi prihodnost svobodnega sveta,« je dejal filipinski ministrijski predsednik, »bo v marsičem odvisna od sadov te konference.«

Udeleženci konference v Manili »nimajo nobenih agresivnih načrtov — edina težnja konference je vzeti pogum agresorju in mu preprečiti agresijo. Mi si želimo, in smatram miroljubno sožitje med raznimi družbenimi ureditvami za potrebno, toda,« je nadaljeval Magsaysay, »sožitje ni mogoče, če pomeni komunistično nadvlado nad zaslužnjim svobodnim svetom.« Nazadnje je izjavil, da si njegova država »iskreno želi miru,« da pa »ljubezen do svobode prekaša morebitni strah pred vojno.«

Zunanji ministri na konferenci zastopanih držav so zatem razložili stališča svojih vlad.

Ameriški zunanji minister Dulles je izjavil, da sporazum o kolektivni varnosti v Jugovzhodni Aziji ne bo naperjen proti nikomur in da bo temeljil na določbah ustanovne listine OZN, ki daje državam članicam pravico, da se združijo za kolektivno samoobrambo. Posebej je poudaril, da ZDA nimajo nobenih neposrednih teritorialnih interesov v Jugovzhodni Aziji in da se žele samo združiti z ostalimi državami ter se tako izogniti skupni nevarnosti morebitnega napada.

V sarajevskih muzejih in Begovi džamiji

Dopoldne je predsednik Dželal Bajar obiskal muzej Gavrilca Principa v Sarajevu. Spremljali so ga obrambni ministri Ethem Menderes, turški veleposlanik v Beogradu Agah Aksel in ostali turški funkcionarji ter podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Rodoljub Čolaković, predsednik Ljudske skupščine BiH Djuro Pucar, vršilec dolžnosti državnega tajnika za zunanje zadeve dr. Aleš Bebler, in drugi visoki jugoslovanski funkcionarji.

Svečan sprejem v turškem veleposlaništvu v Beogradu

Beograd, 6. sept. (Tanjug). Predsednik republike Turčije g. Dželal Bajar je priredil sinoči v prostorih turškega veleposlaništva svečan sprejem, katerega se je udeležil predsednik FLRJ Josip Broz-Tito s soprogo. Predsednik Bajar je sprejel predsednika Tita pred turškim veleposlaništvom skupaj s svojim spremstvom in člani turškega veleposlaništva.

Izmed jugoslovanskih osebnosti so se sprejema udeležili predsednik Zvezne ljudske skupščine Moša Pijade s soprogo, podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Edvard Kardelj in Rodoljub Čolaković s soprogo, Aleksander Ranković in Svetozar Vukmanović, predsednik Ljudske skupščine Petar Stambolić, člani Zveznega izvršnega sveta in drugi visoki državni funkcionarji kakor tudi člani diplomatskega zbora.

Ob vohodu v muzej ga je sprejel direktor Ahmed Grego. Pionir Sergeje Princip, najmlajši član družine Principov, je izročil predsedniku šopke cvetja, muzej pa mu je razkazal sorodnik Gavrilca Principa — Bogdan Princip. Ko se je nazadnje vpisal v knjigo obiskovalcev, je Dželal Bajar med drugim dejal, da so mu znani dogodki, povezani z imenom Gavrilca Principa, ker jih je v tistem času z zanimanjem spremljal.

Po obisku v muzeju Gavrilca Principa je g. Bajar s svojim spremstvom obiskal Begovo džamijo v starem delu mesta. Pred džamijo ga je pozdravil vrhovni islamski verski starešina v Jugoslaviji Reis-ul-ulema Efenidija Hadži Ibrahim Fejčič. Predsedniku je predstavil tudi nekatere predstavnike islamske in vakufske organizacije.

Predsednik Bajar si je okrog pol ure ogledoval to nad 400 let staro, najlepšo sarajevsko džamijo. Tudi tu se je vpisal v knjigo obiskovalcev.

Malo po deseti uri je obiskal še pokrajinski muzej. Visoke goste iz prijateljske Turčije je pred palačo pozdravil direktor Marko Vego. Ogled muzeja je trajal celo uro. Ob vstopu v posamezne muzejske oddelke so predsednika zavezniške Turčije pozdravile skupine žensk v bosansko-hercegovskih nošah. G. Bajar se je zanimal zlasti za notranjostine bosanskih hiš v narodopisnem oddelku.

»Vse to je zelo lepo,« je potem med drugim dejal. »Videl sem veliko zanimivosti. Zelo zelo sem zadovoljen.«

PRED PROSLAVO NA OSTROŽNEM

Druga grupa odredov se odpravlja na pohod

Na njem bodo borci obudili spomine na zgodovinske dni 1. 1942

S polaganjem venca na grobnico narodnih herojev v Ljubljani, 8. t. m. ob treh popoldne bodo udeleženci pohoda druge grupe odredov prispevali svoj prvi delež k proslavi »Stajerska v borbi«. Naslednji dan, 9. septembra, bo namreč patrolja, sestavljena iz borcev druge grupe krenila iz Podlipoglavja in Janč čez Višnjo goro na Muljavo, nato pa preko Turjaka in cele Dolenske na Verd oziroma Vrhniko, od koder bo preko Poljan in Selške doline pohitela čez Kropo in preko Gorenjske na Stajersko.

Spominski pohod borcev II. grupe odredov se bo začel v Selih-Zumberku ali bližnji okolici (morda celo na Orlaki, kjer je bila 1. maja 1942 iz prve Stajerske brigade ustanovljena II. grupa odredov). Kakor je znano, so bili med ustanovitelji Franc Rozman-Stane, Kveder Dušan-Tomaž in Stante Peter-Skala — slovit partizanski komandanti. Na izhodiščnem mestu se bosta predvidoma ločili dve patrolji, izmed katerih bo prva brenila na Verd, oziroma na Vrhniko, k mestu, kjer je II. grupa konec junija 1942 osvobodila 310 slovenskih fantov in moč, ki so jih hoteli Italijani odpeljati v internacijo. Med potjo bo tej patrolji prirejen sprejem na Muljavi, kjer se je II. grupa maja 1942 zadrževala po prihodu z Janč in od koder se je spustila v borbo z Italijani, ki so sili na osvobodeno ozemlje. Z domačini bodo udeleženci patrolje obujali spomine na zmagovito borbo, v kateri so Italijane pognali v beg tja do Stične. Na Verdu se bo ta patrolja združila z udeleženci druge patrolje, ki bo iz Sel-Zumberka prehodila pot preko Turjaka in Kožljeka na Verd. Ta patrolja se bo ustavila na Turjaku, da bi tam z domačini obudila spomin na napad na Turjak 6. januarja 1942. Združeni patrolji bosta nato z Vrhniko odšli proti Podlipi, Zažarju in Sv. Trem kraljem, v kraje, kjer se je II. grupa odredov mudila pred odhodom čez bivšo nemško-italijansko mejo in kjer je vodila srđite borbe z belogardisti in Italijani. Na spominskem pohodu bodo nato nekdanji borci II. grupe obiskali Poljane in druge kraje v Poljanski dolini. Pasjo raven in vasi pod Blegošem, dokler ne bodo še istega dne (12. t. m.) krenili v Zelezniško na slavnostni miting. Obiskali bodo seveda tudi Gabrško goro, ki slovi po hudih borbah borcev drugega odreda z Nemci. Iz Zelezniškovo nato patrolja nadaljevala pot na Jelovico, kjer je bila najhujša nemška ofenziva, kar jih je morala II. grupa pretrpeti na svojem legendarnem pohodu. Nemci so namreč slutili, da se bodo borci II. grupe po odhodu iz Poljanske doline zbrali na Jelovici

prispejal preko Košute in se je kasneje iz Kranjčevega bataljona preimenoval v Pohorski bataljon, ki je, kot vemo, padel do zadnjega moža v tragični borbi z Nemci.

Na svojem pohodu se bo patrolja II. grupe odredov ustavljala po vseh izrazitih partizanskih krajih, v znamenitejših pa bo k proslavam oziroma mitingom pritegnila tudi domačine. Mitingi bodo predvidoma v Podlipoglavju, na Verdu oziroma Vrhniko, nato v Poljanah (12. t. m. popoldne) in še isti dan zvečer v Zelezniških, kamor bo na slavnostni brčkone prispejal tudi znani Prešernov pevski zbor iz Kranja. Nato bo patrolja skupaj z domačini proslavljala spomin na borbeno preteklost še v Kropi, v Moravčah, ki so bile nekakšno središče operativnega področja druge grupe in bo na slavnosti sodeloval Invalidski pevski zbor, v Kamniku, kjer bo priredila lep program kulturna ekipa IX. korpusa, v Motniku in naposled še v Braslovčah, kjer bo zadnji miting pred prihodom na Ostrožno.

N. Z.

Primorski okraj ob svojem prazniku

V vseh okrajih so bile slavnostne seje. Na seji v Novi Gorici je bil navzoč tudi France Bevk

Nova Gorica, 6. sept.

S slavnostnimi zasedanji okrajnih ljudskih odborov, ki so bila danes dopoldne v Postojni, Sežani, Gorici in Tolminu, so na Primorskem počastili praznik vseh štirih okrajev. Šesti september si je ljudstvo Slovenskega Primorja izbralo za svoj praznik v spomin na nepozabno politično manifestacijo na Okroglicah ob desetletni obletnici ustanovitve primorskih brigad in priključitve teh krajev k svoji matični domovini Jugoslaviji. Besede, ki jih je tedaj izrekel predsednik Tito o jugoslovanskem stališču do rešitve obstoječih spornih vprašanj z Italijo, so tvorile zgodovinski uvod v celo vrsto diplomatskih zmag in zlasti prepričevalno izvedbo 8. oktobrskega diktata.

V počastitev 6. septembra — praznika primorskih okrajev in prve obletnice doslej največje politične manifestacije tukaj-

šnjih krajev, mogočnega zborovanja na Okroglicah, je bila danes dopoldne v dvorani novega upravnega poslopja v Novi Gorici slavnostna seja Okrajnega ljudskega odbora. Razen ljudskih odbornikov so se svečanosti udeležili tudi večje število prvoborcev in preživelih narodnih herojev ter zastopnikov gospodarskega, kulturnega in političnega življenja in vse Goriške. Iz Ljubljane je prispejal zvez-

Tovariš Boris Kraigher med svojimi volivci na Dobrovem v Brdih

Predsednik Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS tov. Boris Kraigher je v nedeljo dopoldne obiskal svoje volivce na Dobrovem v Gorških Brdih. V osnovni šoli se je zbralo okoli 60 predstavnikov družbenih organizacij in združnikov iz zapadnih Brd, ki so svojega republiškega ljudskega poslanca seznanili s perečimi gospodarskimi in

drugimi problemi Brd. Razprava je bila posvečena vprašanju reorganizacije kmečkih delovnih združenj. Tov. Kraigher je poudaril, da ne kaže reorganizirati vseh KDZ, temveč le tiste, kjer so notranji odnosi tako slabi, da ne vedo drugega izhoda. Za te naj v okviru veljavnih zakonskih predpisov poiščejo novo obliko organizacije in obdelovanja zemlje. Zadruga, ki so se utrdile in obnesle, pa je treba podpirati, da bodo v bodoče še bolj gospodarile. Na organizacijo kmetijskega združenstva je treba gledati s stališča interesov skupnosti ter nastajanja komune.

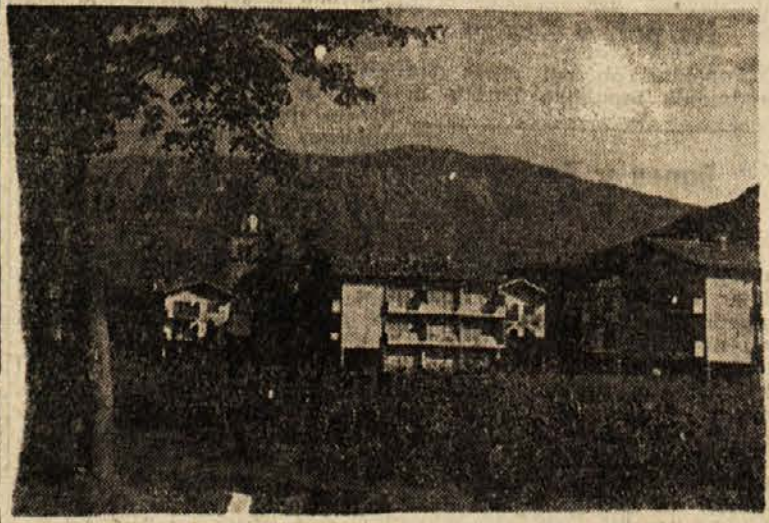
(D. M.)

Potopljeno ladjo dvigajo

Split, 6. sept. — ob utju Krke Nedaleč od Šibenika dviga ekipa »Brodospasa« z morskega dna bivšo nemško ladjo »Arborea«, s tonazno 6300 ton, katero so sredi 1944 potopila zavezniška letala. Ladjo so s pomočjo zračnih cilindrov že precej dvignili na površino.

Politične organizacije bi morale v razpravi o komunah, ki je zajela vse sloje prebivalstva, posvečati večjo skrb pojasnjevanju vsebine in namena predvidenih komun kot pa teritorialni razdelitvi sedanjih okrajev. Ni namreč glavno vprašanje, kakšen obseg naj bi imele komune, temveč je važnejše, da bodo morale biti sposobne samostojno živeti in napredovati.

Kljub nekaterim pomanjkljivostim pa so organizacije SZDL v zadnjem času skoraj vsepovsod povečale svoje politično delo med članstvom ter sploh postale bolj delavne, kar je posledica velikih zunanje-političnih uspehov naše države. Ob svojem okrajnem prazniku je ljudstvo na Gorškem sredi priprav za veliko slavo na Ostrožnem, ki se ga bo udeležilo blizu 7000 ljudi, ali 10 odstotkov vsega prebivalstva. Končane so tudi priprave za proslave občinskih praznikov v Novi Gorici, Sempetru in Grgarju ter enajste obletnice goriške fronte, ki bodo v tem mesecu.

Pogled na Vipavo. V ospredju lične nove stanovanjske hiše

Priznanje padlima junakoma

Celje, 6. septembra

Danes je bila v Celju v lepo okrašenem prostoru Kluba državnih nameštencev majhna, a pomembna svečanost. Ob tej priložnosti so svojem padlega partizana Dušana Jereba in padle partizanke Zorke Regantin-Ružke izročili pismeno priznanje o proglasitvi obeh za narodna heroja. Narodni heroj 23-letna Zorka Regantin-Ružka je padla 1. 1944, Dušan Jereb pa leta 1943.

Pismeno priznanje je v imenu Izvršnega sveta LR Slovenije prebral in izročil predsednik okrajnega ljudskega odbora Celje tov. Riko Jerman. F. K.

Obveznosti iz socialnega zavarovanja je treba širše postaviti

Tovariš urednik, v sedanjem zakonu o socialnem zavarovanju, kakor tudi v ostalih predpisih, ki urejajo to vprašanje, je nekaj praznin, ki jih skušajo posamezniki izkoristiti v svoj prid, a v škodo skupnosti. Tako so na pr. vsa državna podjetja in ustanove, uradi, kakor tudi združne in družbene organizacije dolžne plačevati prispevek za socialno zavarovanje svojih delavcev in uslužbencev. To velja tudi za privatne delodajalce. Toda pri uveljavljanju teh predpisov nosi glavno breme

državni, združni in družbeni sektor, in sicer zato, ker je dolžan poslovati prek banke, saj je vprašanje izplačila zaslužkov delavcev in uslužbencev povezano z vplačilom prispevka za socialno zavarovanje.

Ali velja to tudi za privatne delodajalce.

Praksa je pokazala, da ne. Dejstvo je, da privatni delodajalci dolgujejo velike zneske na račun prispevka za socialno zavarovanje.

Izvršni odbor skupščine socialnega zavarovanja podružnice Skadarlija je posvetil več svojih sestankov vprašanju dolgov, ki jih imajo privatni delodajalci v zvezi s prispevki za socialno zavarovanje. Toda tega vprašanja ni lahko urediti. Drži, da imamo zakonite predpise in sankcije, ki izvirajo izle-teh, toda vse to je zelo težko uveljaviti v praksi. Tako na pr. frizer D. S. že več mesecev dolguje prispevek za socialno zavarovanje svojih delavcev. Po prisilni poti dolgov ni moč iztirjati, ker je vrednost inventarja veliko manjša kot dolg. K temu je treba pripomniti, da je S. D. »delodajalec v pravem smislu te besede«, ker on ne dela, temveč delajo zanj njegovi delavci in za to dobivajo plačo. S. D. pa ni edini privatni delodajalec, ki tako ravna.

Toda to je samo ena plat vprašanja. Po drugi plati imajo taisti delavci, ki delajo za S. D. in podobne in za katere njihovi delodajalci ne vplačujejo prispevka, vse pravice, izvirajoče iz Zakona o socialnem zavarovanju, ne glede na to, da delodajalec ne izpolnjuje obveznosti do skupnosti.

Prav tako je odvisno izplačevanje otroških dokladov za delavce in uslužbence od števila delovnih dni koristnika otroške doklade. Ni redek primer, da delavec in uslužbenec v delovnih podjetjih, ustanovah in uradih, kakor tudi v združnih in družbenih organizacijah znižajo otroško doklado, ker jih ni bilo na delo, čisto pa izgube tudi pravico do nje. Ali se to dogaja tudi delavcem v privatnem sektorju? Dosledanja praksa je pokazala, da ne.

Sodim, da bi bilo treba ta vprašanja upoštevati pri izdelavi novega zakona o socialnem zavarovanju. Mar ne bi bilo morda dobro povezati vprašanje uporabe pravic iz zakona o socialnem zavarovanju z izpolnjevanjem obveznosti, ki izvirajo iz tega zakona in tako bolj zainteresirati koristnike socialnega zavarovanja?

Beograd, 6. septembra 1954. Dragomir Milanković

Delegacija socialistične stranke Holandske pri Mihl Marinku

Ljubljana, 6. sept. Sprejemu so prislovovali tudi sekretar SZDL Slovenije Stane Kavčič, član Izvršnega komiteja ZKS dr. Jože Potrč, predsednik mestnega odbora Ljubljane dr. Marjan Dermastija in predsednik Vrhovnega sodišča LRS Franc Hočevar, ki so gostom odgovarjali danes dopoldne Litostroj in druge zanimivosti Ljubljane. Ob 13.30 pa je goste sprejel predsednik SZDL Slovenije Miha Marinko, ki jim je hkrati priredil

Kosilo v vili pod Rožnikom. Sprejemu so prislovovali tudi sekretar SZDL Slovenije Stane Kavčič, član Izvršnega komiteja ZKS dr. Jože Potrč, predsednik mestnega odbora Ljubljane dr. Marjan Dermastija in predsednik Vrhovnega sodišča LRS Franc Hočevar, ki so gostom odgovarjali danes dopoldne Litostroj in druge zanimivosti Ljubljane. Ob 13.30 pa je goste sprejel predsednik SZDL Slovenije Miha Marinko, ki jim je hkrati priredil

Popoldne so gostje v spremstvu gostiteljev odpotovali na Bled. K. M.

Kako delajo organizacije SZDL v goriskem okraju

Iz razgovora s predsednikom okrajnega odbora SZDL Martinom Greifom

Naš dopisnik v Novi Gorici je naprosil tov. Martina Greifa, predsednika Okrajnega odbora SZDL za Goriško, za kratek razgovor o delu osnovnih organizacij Socialistične zveze. Iz pojasnili povzemamo nekaj glavnih ugotovitev, ki osvetljujejo politično problematiko v goriskem okraju.

Vaške organizacije SZDL zlasti z zanimanjem spremljajo napovedi o skorajšnji ureditvi tržiškega vprašanja, ki naj bi podprila izboljšanje odnosov z našo zahodno sosedo. Ljudje na Gorškem živijo ob meji in so zato zelo zainteresirani predvsem na povečanju gospodarske izmenjave med obema državama in omejenega blagovnega prometa, kar bi sledilo rešitvi obstoječih spornih vprašanj med Jugoslavijo in Italijo.

Naše politične organizacije resno razpravljajo o reorganizaciji kmetijskega združenstva, ki je vse bolj nujna. Kmečke delovne zadruge, ki jih je okrog 30, so zlasti v Brdih v zelo težavnem položaju. Slednje obdelujejo namreč v glavnem zemljo bivših italijanskih grofov. Združniki izražajo v zadnjem času željo, naj bi zemljo porazdelili, ostalo imovino kot razno orodje in hiše pa izročili nekdanjim kolonom.

To vprašanje bo treba rešiti še v tem letu, tako da bi droben inventar, hiše in manjša zemljišča dodelili kmetom. Drugače pa je z večjimi kompleksni zemlji, ki jih že zaradi modernejšega in bolj smotrnega obdelovanja ne

kaže razkosati. Dokončna odločitev o načinu nadaljnega obdelovanja in lastništva teh predelov pripada republiškim organom oblasti, ki bodo ob sodelovanju prizadetih kmetov že našli pravo rešitev, da se zagotovi dobro gospodarjenje z zemljo.

Organizacije Socialistične zveze bi morale bolj pomagati podjetjem, ki so zaradi pomanjkanja delovne sile zašla v precejšnje težave. Na Gorškem vlada tolikšno pomanjkanje nevalificiranih delavcev, največ težakov, da je veliko vprašanje, če bodo letos lahko izkoristili kredite, ki jih je dala republika za pomoč pasivnim krajem. V sila težavnem položaju so predvsem nekateri gradbeni podjetja in operkarna, ki so morale kljub temu, da imajo naročil čez glavo, zapreti nekaj obratov, ker nimajo delavcev.

Odgovorna naloga, ki jo žal ponekod vse preveč zanemarjajo, je pojasnjevanje prebivalstvu o nujnosti združevanja enooddelčnih šol. Sedaj ima skoraj vsaka vas svojo šolo, čeprav za to nekatere nimajo potrebnih pogojev in ne dovolj učencev. Razumljivo, da to slabo vpliva na pouk ter sploh na napredek šolstva. Pretirano visoki so tudi izdatki družbe za plačevanje učiteljev, ki vselej niso niti dovolj zaposleni. Nerazumljiv je odpor nekaterih ljudi do tega nujnega ukrepa, ker nečesto videti, da bo združevanje šol koristilo le vzgoji njihovih otrok. Brez osnove so tudi ugovori, ki so se ponekod razširili, češ da bodo morali učenci potlej bolj daleč hoditi v šolo. Največja oddaljenost do namreč največ do tri kilometre.

V Celju in okolici so doslej prodali nad 33.000 značk

Kako veliko je zanimanje med prebivalci celjskega okraja za vsakeletni zbor na Ostrožnem, pričča tudi število prodanih značk; le-teh je bilo doslej prodanih že nad 33.000. Največ značk so kupili prebivalci v Celju in v Savinjski dolini. F. K.

VTIS Z LETOSNJEGA ZAGREBSKEGA VELESEJMA:

Čedalje samozavestnejša tekma s tujino

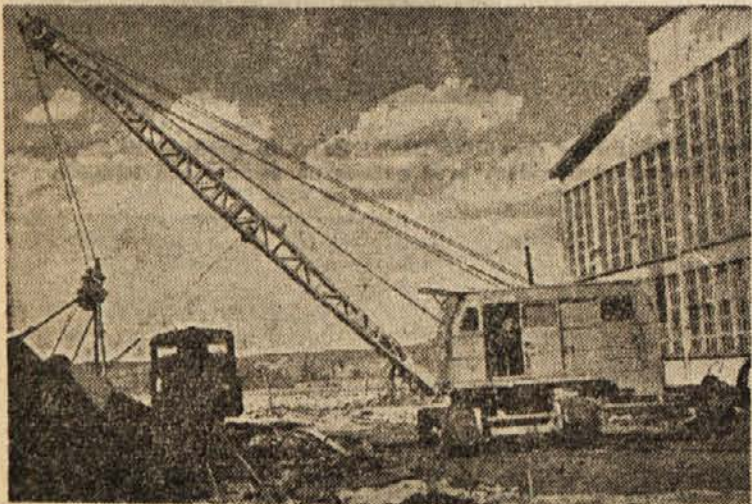
Skupno razstavlja na velesejmu 630 domačih razstavljalcev, ki so razstavili nad 400 novih proizvodov — Kje je vzrok, da nam trgovina ne nudi takega asortimana kakor ga vidimo na velesejmu?

Na letošnjem zagrebškem velesejmu, ki so ga slovesno odprli prejšnji petek in bo trajal do 14. t. m., prihaja močno do izraza prepred, ki so ga dosegla naša proizvodna podjetja v zadnjem letu. Zavedajoč se doseženih uspehov zlasti na področju asortimana in kvalitete izdelave, stopa naša domača industrija čedalje samozavest-

ne izdelke iz domače in iz inozemske proizvodnje. Zlasti velika udeležba naše domače strojne industrije pa je v tesni zvezi z okolnostjo, da se čedalje bolj uveljavljamo na zunanjih tržiščih tudi z našimi proizvodi strojne industrije in električne industrije. Domači razstavljalci razstavljajo na velesejmu skoraj 3.000 različnih proizvodov.

vina premalo obratnih sredstev. Večja izbira blaga iste vrste terja namreč sorazmerno več obratnih sredstev. Zadnja leta so se sicer precej povečali obratni krediti naše trgovine, vendar ne v toliki meri, da bi trgovina lahko nudila potrošniku izbiro, ki bi ustrezala bogastvu asortimana v naši proizvodnji. Večja izbira v nadrobni trgovini se križa tudi s prizadevanjem po hitrejšem obračunu sredstev, kajti čim večji je asortiman, tem počasneje se obračuna sredstva. Tako se trgovina pri nakupu omejuje predvsem na tisto blago, za katero računajo, da ga bo najhitreje prodala. Škodljivo in ne vedno uspešno je zlasti prizadevanje trgovine, prodajati predvsem dražje blago, da bi si povečal promet po vrednosti, od katerega zavisi plačni sklad. Zadnja leta je vplivala na revnost izbire tudi okolnost, da so trgovska podjetja s številnimi poslovalnicami v svojih prodajalnih prodajala skoraj isti asortiman, kar pa bo z nedavno decentralizacijo trgovin odpadlo. Navzile temu se vsiljuje obiskovalcu pri ogledu velesejma razmišljanje o tem, kako bi te hitre v naši trgovini odpravili.

razstavnega prostora. Ta okolnost kaže, da prehaja naša uvozna trgovina čedalje bolj v roke našim zunanjetrogovinskim zastopniškim podjetjem. Izbira predmetov, ki jih razstavljajo inozemski razstavljalci, nam potrjuje, da imajo leti po večini dobro sliko o tem, kaj lahko prodajo v Jugoslaviji. Vsek obiskovalcu lahko opazi izredno veliko ponudbo inozemskih gradbenih strojev, zlasti žerjavov, specialnih motornih vozil, raznih orodnih in drugih strojev, industrijskega orodja, kemičnih proizvodov in pomožnih sredstev za industrijo, razmeroma malo pa razstavlja inozemstvo na velesejmu blaga za široko potrošništvo, ki ga naša domača industrija izdeluje tudi v zadostnih količinah in v čedalje večji izbiri. F. S.

Na zagrebškem velesejmu je razstavljen eden izmed desetih velikanskih bagrov, ki bodo v kratkem delali na gradbiščih avtomobilske ceste Ljubljana—Zagreb, kjer prvi tak bager že obratuje. Te bage z Mercedesovim motorjem 100 KM so začeli izdelovati letos v tovarni gradbenih strojev »14. oktobra« v Kruševcu na podlagi inozemske licence. Ročica bagera je dolga 15,5 m, tako da ima bager, ki hkrati dvigne 1 m³ zemlje, zelo velik delovni radij.

vestneje v tekmo z inozemskimi proizvajalci, in to ne le na domačem temveč tudi na zunanjem trgu. Ta razveseljiv razvoj nam potrjuje tudi veliko število domačih razstavljalcev.

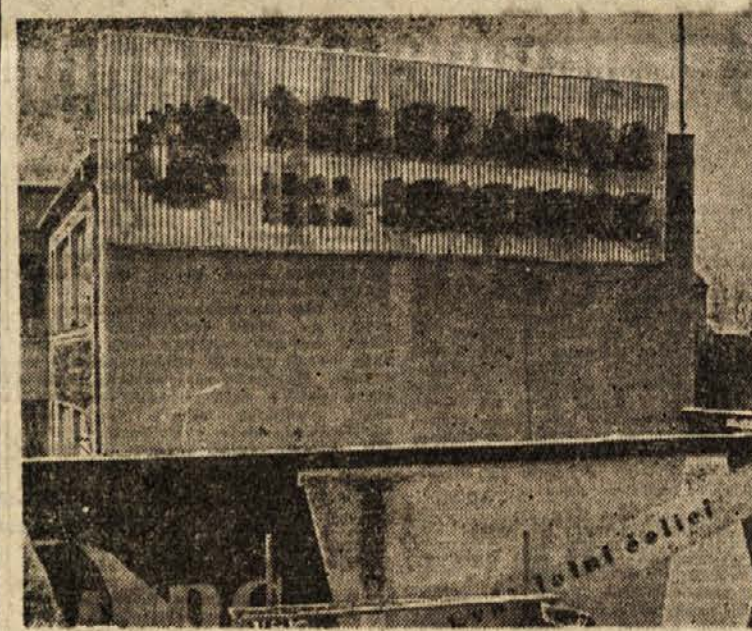
Čeprav se je razstavljeni prostor s postavitvijo nove 80 m dolge in 35 m široke razstavne dvorane ter drugih manjših objektov letos ponovno povečal za približno eno četrtino, s čimer je bilo pridobljenih nadaljnjih 5.000 m² razstavnega prostora (skupaj z novim razstavnim pavilijonom »Iskra« iz Kranja), ni mogla velesejska uprava zadovoljiti vseh interesov in je morala skoraj sto zapoznelih prijavitelj z vrtni. Vsekakor se sloves zagrebškega velesejma kot največje mednarodne velesejske prireditve v naši državi še bolj utrjuje, kar daje upravi velesejma povod za razmišljanje o tem, kako bi prihodnje leto velesejski prostor še razširila.

Najznačilnejše za letošnji velesejem je povečanje števila domačih razstavljalcev, ki so zavzeli še enkrat več razstavnega prostora kakor lani. Na razstavljeni površini 17.300 m² razstavlja letos 630 domačih razstavljalcev, med njimi največ iz strojne, elektrotehnične in kovinske kakor tudi tekstilne in živilske stroke.

Nadaljnja značilnost je veliko število — nad 400 — novih proizvodov, ki jih letos razstavljajo naša podjetja, pa jih lani še niso izdelovala. Težave pri uvozu so dale namreč naši industriji močno pobudo za osvojitve novih izdelkov, kar velja prav posebno za strojno in kovinsko industrijo. Razstavljajo pa predvsem tiste izdelke, ki pridejo iz tujine za izvoz in pa take, ki lahko nadomestijo uvožno blago. Zato vidimo na velesejmu v medsebojni konkurenci iste ali podob-

BOGASTVO ASORTIMANA IN NAŠA TRGOVINA

Kar posebno opazj skoraj vsak obiskovalec, je čedalje večje bogastvo izbire, ki ga nudi naša industrija, kar velja posebno za drobno kovinsko, tekstilno, modno, galanterijsko in živilsko stroko. Ni malo obiskovalcev velesejma, ki sprašujejo, kje se v nadrobni trgovini lahko dobijo to ali ono blago ali pa blago v določeni izdelavi. Splošno se opaža, da nudi naša nadrobna trgovina potrošniku le del asortimana, ki ga imajo na razpolago naša proizvodna podjetja. Kaj je temu vzrok? Vzrokov je več, prvi pa je gotovo ta, da ima naša trgo-

Prav vsak obiskovalec Zagrebškega velesejma vidi pred vhodom v velesejem velikanski reklamni napis jeseniške železarnice, ki ga vidimo na sliki

UVOZNA TRGOVINA PREHAJA V ROKE NAŠIH ZUNANJETRGOVINSKIH PODJETIJ

Tudi inozemstvo je za letošnji velesejem pokazalo veliko zanimanje. Ves stari del velesejma so zasedli inozemski razstavljalci. Po razstavnem prostoru je na prvem mestu Avstrija s 118 razstavljalci, nato Velika Britanija s 151 razstavljalci, močno sta zastopani tudi Italija in Nemčija, v večjem obsegu razstavljajo nadalje razstavljalci iz Francije, Belgije, Nizozemske, Švice, Grčije, Trsta in Turčije, ostali razstavljalci pa so iz ZDA, Danske, Izraela in Lichtensteina. Število inozemskih razstavljalcev je nasproti lanskemu letu sicer nekoliko nazadovalo, kar pa je predpisati predvsem okolnosti, da za mnoge inozemske tovarne razstavljajo naša zunanjetrogovinska in zastopniška podjetja. Teh je na velesejmu kar 50 ki zavzemajo skoraj 3000 m²

Kakšne novosti bo imel NOVI VOZNI RED

Uvedeni bodo motorni vlaki Dunaj—Reka in Dunaj—Split ter direktni brzi vlak Dunaj—Atene

Po predhodnem posvetovanju julija meseca na Dunaju in avgusta v Amsterdamu so se zbrali te dni naši strokovnjaki za železniški vozni red na konferenci v Beogradu. Namen te konference je bil, sestaviti predloge za bližnje posvetovanje o mednarodnem voznem redu, ki bo od 6. do 18. oktobra v Budimpešti. Tu bodo železniški strokovnjaki evropskih držav vskladili svoje težnje po uvedbi nekaterih hitrih vozov, med katerimi so mnoge pomembne za razvoj mednarodnega turističnega prometa. Pričakovati je, da bosta s tem tudi Grčija, zlasti pa Jugoslavija dobili ugodnejšo in hitrejšo železniško povezavo z Avstrijo, Nemčijo, Belgijo in drugimi državami evropskega zahoda. Predvidena uvedba motornih vlakov Dunaj—Reka in Dunaj—Split v prihodnji letni sezoni bo

nedvomno povečala obisk avstrijskih gostov na Jadranu. Oba vlaka bosta vozila tudi izven sezone, toda le do Ljubljane oziroma Zagreba, kar bo spet ugodno vplivalo na razvoj trgovinskih stikov med Avstrijo in Jugoslavijo. Nadalje bodo predvidoma uvedeni brzi vlak na progi Dunaj—Atene z direktnim vozom do Sarajeva, tako imenovani Jugoslovenski priključek iz Ostende (Belgija), Hoecq von Hollanda (Basla (Švica) do Beograda (v času letne sezone bo vozil tudi na Reko) ter že vpeljani Avstrijski ekspres, kateremu bodo podaljšali direktno pot do Reke in Splita preko Ljubljane oziroma Zagreba.

Kaže, da bodo vse zveze Tauernexpressa in Simplona ostale v prihodnje nespremenjene. N. Z.

VESTI IZ LJUBLJANE

ZA ZAŠČITO ŽENA IN OTROK je začel delovati Dispanzer za žene

Kratka notica, objavljena v časopisu, je naznanila, da je s septembrom začel v polnem obsegu delovati v Ljubljani Dispanzer za žene. Nova zdravstvena ustanova postavlja vso predporodno in porodno zaščito žena na nove osnove. Zato pomeni začetek delovanja Dispanzerja pravi revolucionarni korak v našem zdravstvu.

Zaščita nosečih žena ima svoj začetek že v prvem letu po osvojitvi, ko so bile odprte prve posvetovalnice za noseče žene. Obisk teh posvetovalnic je bil takrat sicer vezan na dosego raznih dodatkov za nosečnice, vendar so se tudi v zdravstvenem pogledu dobro uveljavile. Težave so bile v tem, ker so bile vse v enem samem prostoru in ker so imele enega samega zdravnika ginekologa. Z decentralizacijo teh posvetovalnic po posameznih rajonih je predporodna zaščita mnogo pridobila. Postopoma so začele delovati posvetovalnice po rajonih, vendar je Polje šele pred kratkim dobilo posvetovalnico, Vič pa jo bo dobil te dni.

Zaščita nosečih žena ima predvsem namen zaščititi mater. Ima pa seveda tudi neposredne posledice za otroke in družino. Naloga predporodne zaščite so obširne. Noseče žene dobe nasvete za splošno higieno, nasvete, ki jih lahko s pridom prenesejo tudi na otroke, možne in družino. S tem je mogoče prav preko posvetovalnic uvajati v družino zdravstveno prosveto.

Porodništvo je glede na operativno tehniko danes že doseglo svoj vrh. Težave porodnic izvirajo iz srčnih, ledvičnih in pljučnih obolenj, ki so najbolj pogosta. Posebno nevarna je porodna božjast, ki še vedno ogroža življenje mnogih mater in otrok. Z operativno tehniko porodništvo ne more napredovati, temveč samo z zaščito. Zato bi bilo treba, da bi bila vsaka žena pred porodom vsaj desetkrat pregledana. Dispanzer za žene bo skušal to doseči, čeprav je bila vsaka noseča žena pregledana lani povprečno štirikrat. Seveda so pri tem težave, ker opravljajo svojo službo v posvetovalnicah zdravniki spe-

cialisti po redni službi na kliniki. Mladih ginekologov pa občutno primanjkuje.

V okviru predporodne zaščite spada tudi materinski dom, ki je edinstvena ustanova. Ta dom, ustanovljen po zamisli prof. dr. Lunačka takoj po osvoboditvi, sprejema žene iz oddaljenih krajev, socialno šibke in žene brez pomoči neposredno pred porodom. Edina težava je v tem, da je Materinski dom danes premajhen, saj je lani sprejel 1.042 nosečnic, ima pa samo 42 postelj. V načrtu pa je zidava novega materinskega doma neposredno ob porodnišnici.

ZAŠČITA ŽENA PO PORODU

To je drugi sektor dela Dispanzerja za žene. Na področju Ljubljane in v Sloveniji žene po porodu doslej niso sistematično pregledovale. Ko je Mestni ljudski odbor dal na razpolago sredstva za ustanovitev dispanzerja za žene, pa je začela vsako dopoldne delovati ambulanta za pregled žena po porodu. Statistike kažejo, da je najmanj 30% žena po porodu bolnih in da se ginekološke težave vlečejo iz leta v leto, od pomoči temu zlu je naloga novega dispanzerja, ki bo tako preventivna in kurativna ustanova.

Zlasti važna naloga dispanzerja je odkrivanje rakastih obolenj. Dispanzer sicer še nima posebne postaje, vendar pa je ta v načrtu.

Ena večja dejavnosti Dispanzerja je borba proti splavu. Dosedanji načini niso prinesli zadovoljivih rezultatov. Zato se tudi pri nas uvaja princip kontracepcije, princip preprečevanja zanositve s posebno pripravo. To so že začele izdelovati naše tovarne »Iskra« in »Sava« v Kra-

nju ter tovarna Lek v Ljubljani.

V okviru porodne zaščite sodi tudi patronažna služba babic, ki so po porodu dolžne obiskovati porodnice na domu. Ker je Klinika za porodništvo obenem tudi mestna porodnišnica Ljubljane in je zaradi premajhne kapacitete prisiljena odpustiti porodnice že po štirih oziroma šestih dneh, je služba terenskih babic velikega pomena. Babice imajo dolžnost obiskati porodnice devet dni po porodu dvakrat dnevno in negovati ženo in novorojenčka. Ker 15 babic tega ne zmore, bo v najkrajšem času njih število povečano na 20, ne toliko za center kot za oddaljeneje predele mesta.

DISPANZER JE TUDI VZGOJNI CENTER

Seveda ima dispanzer za žene še druge naloge. Tako namestijo v kratkem uvedbi tudi specialistično službo ginekologov na domu. Danes imajo samo pediatri urejeno specialistično službo tako, da specialisti obiskujejo otroke na domu. V primeru komplikacij po porodu, žena danes nima možnosti, da bi jo pregledal specialist. Tudi to pomanjkljivost namerava Dispanzer v najkrajšem času odpraviti.

Najvažnejša naloga dispanzerja je, da bo dispanzer za žene tudi vzgojni center, namreč center za vzgojo strokovnih kadrov zdravnikov, sester in babic. Ljudska republika Slovenija ima z mednarodno organizacijo UNICEF pogodbo, da mora v Ljubljani začeti delovati vzgojni ginekološki center. Naša država mora za ustanovo preskrbeti prostore in osebe, UNICEF pa bo ustanovo opremil z vsem potrebnim. Ker zankekrat še nimamo možnosti ustanoviti ločenega dispanzer za žene in posebej še vzgojni center, bo novi dispanzer za žene, za katerega bodo začeli graditi nove prostore s prizidkom porodniške klinike, tudi središče za vzgojo strokovnih kadrov. R.

„VVRTINCU“ MORALNE ZMEDE

Vtise pisca z jugoslovanske premijerje filma objavljamo ob predavanju tega filma v Sloveniji.

Po istrskih mestih — od Kopra do Opatije — naznanjajo stiski letaki ju goslovanske premijerje ameriškega filma »Zameo ih vjetar« — »V vrtincu«. Napovedujejo jo prospekti, diapozitivi in filmske rubrike jugoslovanskih časopisov.

V areni puljskega amfiteatra predvajajo od 15. do 18. avgusta filmski besedilce, ki ga je od leta 1939 doslej videlo 120 milijonov gledalcev. Izdelava filma je stala sedem milijonov dolarjev in z njim so za stališčno bajno vsoto, boja celo milijardo dolarjev. Predstava »Vrtince« trajajo zadržena štiri ure. V njem nastopajo izbrani anglosaški igralci: vloga Scarlett O'Hara, igra Vivien Leigh, Ofeleja Olivierove odsko uprizoritve Hamleta in vsaj še Bianche »Tramvaj« Hrepenenju; Reti Butler je polnočrveni moški junak ameriškega filma Clark Gable; Ashley Wilks je slavni Romeo predvojnega MGM filma o Romeo in Juliji, pokojni Leslie Howard; Melanie Wilks je očarljiva Olivia de Havilland, dedinja povojnega Wylerjevega filma; Georges Cukor ali »Vrtince« ni upal režirati; veterani Hollywooda, režiser Victor Fleming, je pod peso znanostnega spektakla pred njegovim koncem fizično omagal in je zadnja scena »Vrtince« režiral Sam Wood, avtor povojnega »Komu zvonilo«. Film je posnet po romanu Margaret Mitchellove, ki je prevečen doma in v vse jezike sveta. 1937 strani romana je za potrebe filma skrajšanih v 22.000 besed dialoga. Poglavitne zasluge za knjižno izdajo romana in za njegovo filmsko uprizoritev ima filmski producent hollywoodski producent David O. Selznick, ki pravo pravice do izkoriščenja svojega »romek delav« in se tako reši iz filmančne stiske...

Najemnina filma: 45.000 dolarjev.

Priljubljenih gosej dovolj, da organizirajo Putniki in Turisti posebne izletniške avtobuse in ladje Tunare ali Morake pise za pot v Pulj, na premijerje »Vrtince«. Vožnja 229 din. Rezervirana vstopnica 110 din. Izlet v znamenito mesto in pristanišče hkrati in v istem času je videlo njegovo filmsko uprizoritev že na milijone Američanov.

Zakaj je zbudil »Vrtince« toliko pozornost? — Ali zato, ker je njegova vsebina zanimiva in njegova zgodba napeta? Ali zato, ker je zvesta podoba ramer v obdobju vojne Sever-Juga? Ali pa zgolj zato, ker se je rodil v zlato zibelko iznajdljive ameriške reklame? Morda tudi zato. Toda pristnih, zanimivih in nič slabše reklamiranih povesti in filmov o ameriški državi, kulturni vojni je izšlo na pretek, po pularnosti »Vrtince« pa nobeden izmed njih ni dosegel. Mislim, da se skriva odgovor na našo vprašanje v vsebinsko oblikovnem bistvu romana in filma in v spominu na čas, ko sta deli izšli. Tudi, tik pred drugo vojno, se že bobnajo raznašajo nasprotja med osebnimi, nacionalnimi, socialnimi interesi: množice ljudi se odločajo za dejanja strahu ali poguma, v vrtincu dogodkov, ki napovedujejo veliki svetovni spopad, spominjajo mitični svoj odnos do življenja in pod njihovovo peso se zakipe nazori o etičnem in neetičnem — Ljudje hrenone po rešitvi, iščejo izhod iz stiske, tavajo za opriljivim zgledom ali vsaj za

dobrim nasvetom, za koristnim na potkom.

Ali ne odgovarja prav »Vrtince« na prenekatere bolečih vprašanj obdobja druge vojne? Da, in sicer odgovarja ustrezno okusu in nazorom »govorilnih Američanov« poljudno razloženo, vedrsko zanimivo ter v docela nedvomnem amisu. »Vrtince« nam pripoveduje namreč zgodbo o Scarlett O'Hari in Retu Butlerju, zgodbo o ženski in moški, ki se s svojo odločitvijo in razumnostjo rešita iz razsula južnih držav v novo življenje. Pripoveduje nam o bogati in lepi ženi z Juga, ki jo potegne vrtince državljanske vojne in dno življenja in jo domača ugonobli. Obubožana nepočila pa se pod vplivom svojih dogodkov prekal v brezobzirno sebično žensko, v očarljivo inšivno, morilko in tatko, skratka v ženo uspeha, ki noče nikoli več živeti v pomanjkanju, in je zato pripravljena iti preko mrtvih trupel za kar ima priložnosti na pretek. Njeno ravnanje in njena dejanja opravljajo dno življenja in jo domača ugonobli. Obubožana nepočila pa se pod vplivom svojih dogodkov prekal v brezobzirno sebično žensko, v očarljivo inšivno, morilko in tatko, skratka v ženo uspeha, ki noče nikoli več živeti v pomanjkanju, in je zato pripravljena iti preko mrtvih trupel za kar ima priložnosti na pretek. Njeno ravnanje in njena dejanja opravljajo dno življenja in jo domača ugonobli. Obubožana nepočila pa se pod vplivom svojih dogodkov prekal v brezobzirno sebično žensko, v očarljivo inšivno, morilko in tatko, skratka v ženo uspeha, ki noče nikoli več živeti v pomanjkanju, in je zato pripravljena iti preko mrtvih trupel za kar ima priložnosti na pretek. Njeno ravnanje in njena dejanja opravljajo dno življenja in jo domača ugonobli. Obubožana nepočila pa se pod vplivom svojih dogodkov prekal v brezobzirno sebično žensko, v očarljivo inšivno, morilko in tatko, skratka v ženo uspeha, ki noče nikoli več živeti v pomanjkanju, in je zato pripravljena iti preko mrtvih trupel za kar ima priložnosti na pretek. Njeno ravnanje in njena dejanja opravljajo dno življenja in jo domača ugonobli. Obubožana nepočila pa se pod vplivom svojih dogodkov prekal v brezobzirno sebično žensko, v očarljivo inšivno, morilko in tatko, skratka v ženo uspeha, ki noče nikoli več živeti v pomanjkanju, in je zato pripravljena iti preko mrtvih trupel za kar ima priložnosti na pretek. Njeno ravnanje in njena dejanja opravljajo dno življenja in jo domača ugonobli. Obubožana nepočila pa se pod vplivom svojih dogodkov prekal v brezobzirno sebično žensko, v očarljivo inšivno, morilko in tatko, skratka v ženo uspeha, ki noče nikoli več živeti v pomanjkanju, in je zato pripravljena iti preko mrtvih trupel za kar ima priložnosti na pretek. Njeno ravnanje in njena dejanja opravljajo dno življenja in jo domača ugonobli. Obubožana nepočila pa se pod vplivom svojih dogodkov prekal v brezobzirno sebično žensko, v očarljivo inšivno, morilko in tatko, skratka v ženo uspeha, ki noče nikoli več živeti v pomanjkanju, in je zato pripravljena iti preko mrtvih trupel za kar ima priložnosti na pretek. Njeno ravnanje in njena dejanja opravljajo dno življenja in jo domača ugonobli. Obubožana nepočila pa se pod vplivom svojih dogodkov prekal v brezobzirno sebično žensko, v očarljivo inšivno, morilko in tatko, skratka v ženo uspeha, ki noče nikoli več živeti v pomanjkanju, in je zato pripravljena iti preko mrtvih trupel za kar ima priložnosti na pretek. Njeno ravnanje in njena dejanja opravljajo dno življenja in jo domača ugonobli. Obubožana nepočila pa se pod vplivom svojih dogodkov prekal v brezobzirno sebično žensko, v očarljivo inšivno, morilko in tatko, skratka v ženo uspeha, ki noče nikoli več živeti v pomanjkanju, in je zato pripravljena iti preko mrtvih trupel za kar ima priložnosti na pretek. Njeno ravnanje in njena dejanja opravljajo dno življenja in jo domača ugonobli. Obubožana nepočila pa se pod vplivom svojih dogodkov prekal v brezobzirno sebično žensko, v očarljivo inšivno, morilko in tatko, skratka v ženo uspeha, ki noče nikoli več živeti v pomanjkanju, in je zato pripravljena iti preko mrtvih trupel za kar ima priložnosti na pretek. Njeno ravnanje in njena dejanja opravljajo dno življenja in jo domača ugonobli. Obubožana nepočila pa se pod vplivom svojih dogodkov prekal v brezobzirno sebično žensko, v očarljivo inšivno, morilko in tatko, skratka v ženo uspeha, ki noče nikoli več živeti v pomanjkanju, in je zato pripravljena iti preko mrtvih trupel za kar ima priložnosti na pretek. Njeno ravnanje in njena dejanja opravljajo dno življenja in jo domača ugonobli. Obubožana nepočila pa se pod vplivom svojih dogodkov prekal v brezobzirno sebično žensko, v očarljivo inšivno, morilko in tatko, skratka v ženo uspeha, ki noče nikoli več živeti v pomanjkanju, in je zato pripravljena iti preko mrtvih trupel za kar ima priložnosti na pretek. Njeno ravnanje in njena dejanja opravljajo dno življenja in jo domača ugonobli. Obubožana nepočila pa se pod vplivom svojih dogodkov prekal v brezobzirno sebično žensko, v očarljivo inšivno, morilko in tatko, skratka v ženo uspeha, ki noče nikoli več živeti v pomanjkanju, in je zato pripravljena iti preko mrtvih trupel za kar ima priložnosti na pretek. Njeno ravnanje in njena dejanja opravljajo dno življenja in jo domača ugonobli. Obubožana nepočila pa se pod vplivom svojih dogodkov prekal v brezobzirno sebično žensko, v očarljivo inšivno, morilko in tatko, skratka v ženo uspeha, ki noče nikoli več živeti v pomanjkanju, in je zato pripravljena iti preko mrtvih trupel za kar ima priložnosti na pretek. Njeno ravnanje in njena dejanja opravljajo dno življenja in jo domača ugonobli. Obubožana nepočila pa se pod vplivom svojih dogodkov prekal v brezobzirno sebično žensko, v očarljivo inšivno, morilko in tatko, skratka v ženo uspeha, ki noče nikoli več živeti v pomanjkanju, in je zato pripravljena iti preko mrtvih trupel za kar ima priložnosti na pretek. Njeno ravnanje in njena dejanja opravljajo dno življenja in jo domača ugonobli. Obubožana nepočila pa se pod vplivom svojih dogodkov prekal v brezobzirno sebično žensko, v očarljivo inšivno, morilko in tatko, skratka v ženo uspeha, ki noče nikoli več živeti v pomanjkanju, in je zato pripravljena iti preko mrtvih trupel za kar ima priložnosti na pretek. Njeno ravnanje in njena dejanja opravljajo dno življenja in jo domača ugonobli. Obubožana nepočila pa se pod vplivom svojih dogodkov prekal v brezobzirno sebično žensko, v očarljivo inšivno, morilko in tatko, skratka v ženo uspeha, ki noče nikoli več živeti v pomanjkanju, in je zato pripravljena iti preko mrtvih trupel za kar ima priložnosti na pretek. Njeno ravnanje in njena dejanja opravljajo dno življenja in jo domača ugonobli. Obubožana nepočila pa se pod vplivom svojih dogodkov prekal v brezobzirno sebično žensko, v očarljivo inšivno, morilko in tatko, skratka v ženo uspeha, ki noče nikoli več živeti v pomanjkanju, in je zato pripravljena iti preko mrtvih trupel za kar ima priložnosti na pretek. Njeno ravnanje in njena dejanja opravljajo dno življenja in jo domača ugonobli. Obubožana nepočila pa se pod vplivom svojih dogodkov prekal v brezobzirno sebično žensko, v očarljivo inšivno, morilko in tatko, skratka v ženo uspeha, ki noče nikoli več živeti v pomanjkanju, in je zato pripravljena iti preko mrtvih trupel za kar ima priložnosti na pretek. Njeno ravnanje in njena dejanja opravljajo dno življenja in jo domača ugonobli. Obubožana nepočila pa se pod vplivom svojih dogodkov prekal v brezobzirno sebično žensko, v očarljivo inšivno, morilko in tatko, skratka v ženo uspeha, ki noče nikoli več živeti v pomanjkanju, in je zato pripravljena iti preko mrtvih trupel za kar ima priložnosti na pretek. Njeno ravnanje in njena dejanja opravljajo dno življenja in jo domača ugonobli. Obubožana nepočila pa se pod vplivom svojih dogodkov prekal v brezobzirno sebično žensko, v očarljivo inšivno, morilko in tatko, skratka v ženo uspeha, ki noče nikoli več živeti v pomanjkanju, in je zato pripravljena iti preko mrtvih trupel za kar ima priložnosti na pretek. Njeno ravnanje in njena dejanja opravljajo dno življenja in jo domača ugonobli. Obubožana nepočila pa se pod vplivom svojih dogodkov prekal v brezobzirno sebično žensko, v očarljivo inšivno, morilko in tatko, skratka v ženo uspeha, ki noče nikoli več živeti v pomanjkanju, in je zato pripravljena iti preko mrtvih trupel za kar ima priložnosti na pretek. Njeno ravnanje in njena dejanja opravljajo dno življenja in jo domača ugonobli. Obubožana nepočila pa se pod vplivom svojih dogodkov prekal v brezobzirno sebično žensko, v očarljivo inšivno, morilko in tatko, skratka v ženo uspeha, ki noče nikoli več živeti v pomanjkanju, in je zato pripravljena iti preko mrtvih trupel za kar ima priložnosti na pretek. Njeno ravnanje in njena dejanja opravljajo dno življenja in jo domača ugonobli. Obubožana nepočila pa se pod vplivom svojih dogodkov prekal v brezobzirno sebično žensko, v očarljivo inšivno, morilko in tatko, skratka v ženo uspeha, ki noče nikoli več živeti v pomanjkanju, in je zato pripravljena iti preko mrtvih trupel za kar ima priložnosti na pretek. Njeno ravnanje in njena dejanja opravljajo dno življenja in jo domača ugonobli. Obubožana nepočila pa se pod vplivom svojih dogodkov prekal v brezobzirno sebično žensko, v očarljivo inšivno, morilko in tatko, skratka v ženo uspeha, ki noče nikoli več živeti v pomanjkanju, in je zato pripravljena iti preko mrtvih trupel za kar ima priložnosti na pretek. Njeno ravnanje in njena dejanja opravljajo dno življenja in jo domača ugonobli. Obubožana nepočila pa se pod vplivom svojih dogodkov prekal v brezobzirno sebično žensko, v očarljivo inšivno, morilko in tatko, skratka v ženo uspeha, ki noče nikoli več živeti v pomanjkanju, in je zato pripravljena iti preko mrtvih trupel za kar ima priložnosti na pretek. Njeno ravnanje in njena dejanja opravljajo dno življenja in jo domača ugonobli. Obubožana nepočila pa se pod vplivom svojih dogodkov prekal v brezobzirno sebično žensko, v očarljivo inšivno, morilko in tatko, skratka v ženo uspeha, ki noče nikoli več živeti v pomanjkanju, in je zato pripravljena iti preko mrtvih trupel za kar ima priložnosti na pretek. Njeno ravnanje in njena dejanja opravljajo dno življenja in jo domača ugonobli. Obubožana nepočila pa se pod vplivom svojih dogodkov prekal v brezobzirno sebično žensko, v očarljivo inšivno, morilko in tatko, skratka v ženo uspeha, ki noče nikoli več živeti v pomanjkanju, in je zato pripravljena iti preko mrtvih trupel za kar ima priložnosti na pretek. Njeno ravnanje in njena dejanja opravljajo dno življenja in jo domača ugonobli. Obubožana nepočila pa se pod vplivom svojih dogodkov prekal v brezobzirno sebično žensko, v očarljivo inšivno, morilko in tatko, skratka v ženo uspeha, ki noče nikoli več živeti v pomanjkanju, in je zato pripravljena iti preko mrtvih trupel za kar ima priložnosti na pretek. Njeno ravnanje in njena dejanja opravljajo dno življenja in jo domača ugonobli. Obubožana nepočila pa se pod vplivom svojih dogodkov prekal v brezobzirno sebično žensko, v očarljivo inšivno, morilko in tatko, skratka v ženo uspeha, ki noče nikoli več živeti v pomanjkanju, in je zato pripravljena iti preko mrtvih trupel za kar ima priložnosti na pretek. Njeno ravnanje in njena dejanja opravljajo dno življenja in jo domača ugonobli. Obubožana nepočila pa se pod vplivom svojih dogodkov prekal v brezobzirno sebično žensko, v očarljivo inšivno, morilko in tatko, skratka v ženo uspeha, ki noče nikoli več živeti v pomanjkanju, in je zato pripravljena iti preko mrtvih trupel za kar ima priložnosti na pretek. Njeno ravnanje in njena dejanja opravljajo dno življenja in jo domača ugonobli. Obubožana nepočila pa se pod vplivom svojih dogodkov prekal v brezobzirno sebično žensko, v očarljivo inšivno, morilko in tatko, skratka v ženo uspeha, ki noče nikoli več živeti v pomanjkanju, in je zato pripravljena iti preko mrtvih trupel za kar ima priložnosti na pretek. Njeno ravnanje in njena dejanja opravljajo dno življenja in jo domača ugonobli. Obubožana nepočila pa se pod vplivom svojih dogodkov prekal v brezobzirno sebično žensko, v očarljivo inšivno, morilko in tatko, skratka v ženo uspeha, ki noče nikoli več živeti v pomanjkanju, in je zato pripravljena iti preko mrtvih trupel za kar ima priložnosti na pretek. Njeno ravnanje in njena dejanja opravljajo dno življenja in jo domača ugonobli. Obubožana nepočila pa se pod vplivom svojih dogodkov prekal v brezobzirno sebično žensko, v očarljivo inšivno, morilko in tatko, skratka v ženo uspeha, ki noče nikoli več živeti v pomanjkanju, in je zato pripravljena iti preko mrtvih trupel za kar ima priložnosti na pretek. Njeno ravnanje in njena dejanja opravljajo dno življenja in jo domača ugonobli. Obubožana nepočila pa se pod vplivom svojih dogodkov prekal v brezobzirno sebično žensko, v očarljivo inšivno, morilko in tatko, skratka v ženo uspeha, ki noče nikoli več živeti v pomanjkanju, in je zato pripravljena iti preko mrtvih trupel za kar ima priložnosti na pretek. Njeno ravnanje in njena dejanja opravljajo dno življenja in jo domača ugonobli. Obubožana nepočila pa se pod vplivom svojih dogodkov prekal v brezobzirno sebično žensko, v očarljivo inšivno, morilko in tatko, skratka v ženo uspeha, ki noče nikoli več živeti v pomanjkanju, in je zato pripravljena iti preko mrtvih trupel za kar ima priložnosti na pretek. Njeno ravnanje in njena dejanja opravljajo dno življenja in jo domača ugonobli. Obubožana nepočila pa se pod vplivom svojih dogodkov prekal v brezobzirno sebično žensko, v očarljivo inšivno, morilko in tatko, skratka v ženo uspeha, ki noče nikoli več živeti v pomanjkanju, in je zato pripravljena iti preko mrtvih trupel za kar ima priložnosti na pretek. Njeno ravnanje in njena dejanja opravljajo dno življenja in jo domača ugonobli. Obubožana nepočila pa se pod vplivom svojih dogodkov prekal v brezobzirno sebično žensko, v očarljivo inšivno, morilko in tatko, skratka v ženo uspeha, ki noče nikoli več živeti v pomanjkanju, in je zato pripravljena iti preko mrtvih trupel za kar ima priložnosti na pretek. Njeno ravnanje in njena dejanja opravljajo dno življenja in jo domača ugonobli. Obubožana nepočila pa se pod vplivom svojih dogodkov prekal v brezobzirno sebično žensko, v očarljivo inšivno, morilko in tatko, skratka v ženo uspeha, ki noče nikoli več živeti v pomanjkanju, in je zato pripravljena iti preko mrtvih trupel za kar ima priložnosti na pretek. Njeno ravnanje in njena dejanja opravljajo dno življenja in jo domača ugonobli. Obubožana nepočila pa se pod vplivom svojih dogodkov prekal

JAPONSKA SE VRTI V ZAČARANEM KROGU

Izvoz industrijskih izdelkov na Kitajsko je zanjo življenjskega pomena

Japonska je bila dolgo strogo ločena od zahodnega sveta. Letos praznuje šele stoletnico, odkar mu je proti oji volji odprla vrata. Holanci so dobili šele leta 1609 trgovsko koncesijo na otočku Dešina pri Nagasaki. Japonska je zelo strogo kontrolirala sleherni uvoz tujega blaga, tudi kitajskega. Ze leta 1853 pa se je pojavil ameriški admiral Perry z vojnimi ladjami pred japonsko vzhodno obalo. Vlada mu je bila naročila izposlovati od dejanskega gospodarja otoške države šoguna (državnega maršala), da bi se vsa japonska pristanišča odprla ameriškim ladjam. Topovi ameriškega admirala so pekazali, kakšne argumente krije v sebi njegovo poslanstvo. Ljudje v Vzhodni Aziji so še dobro pomnili vojno zaradi opija od leta 1839 do 1842 in druge angleške metode proti Kitajski. Hkrati pa so od severa pritiskali na Japonsko Rusi.

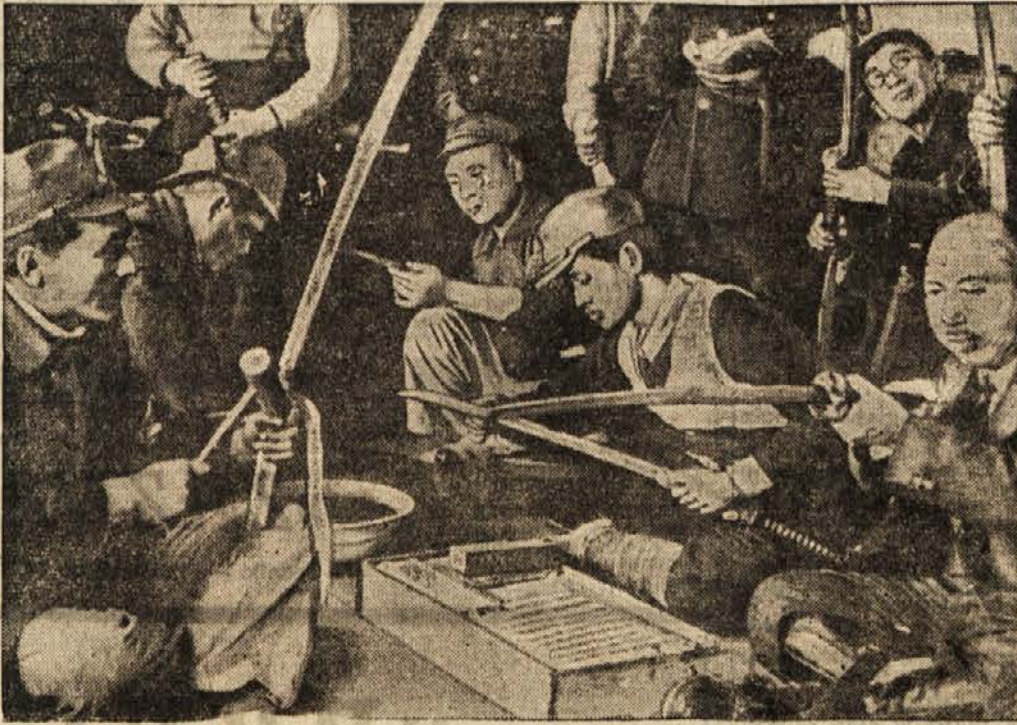
Na Japonskem je nastal preplah. Leta 1854 se je admiral Perry vrnil. Tedaj je šogun v stiski sklenil prvo omejeno pogodbo in cesar je moral leta 1855 v to privoliti. To je bil začetek prodiranja zahodne kulture na Japonsko. Potem pa se je začela tudi tragična usoda te dežele: njen razcvet do veselih v svetovnem državnem sistemu, popolna gospodarska in tehnična konkurenčna sposobnost, zmaga v treh velikih vojnah in strahoviti poraz ob koncu druge svetovne vojne, vse to se je zgodilo v kratkem obdobju sto let.

Motil bi se seveda, kdor bi mislil, da je zahodna kultura Japonce prekvasila in da so se vključili v njene okvire. Japonci so zlic čedalje močnejšemu pritisku in vplivu z Zahoda ohranili svoje kulturne posebnosti. Na njihovo kulturo vplivajo zlasti verski momenti. Trenutno je japonski narod zagrenjen in razočaran. Na papirju so mu sicer spet priznali suverenost, še zmeraj pa je izključen iz vseh mednarodnih organizacij. Niti k bližnjim pogajanjem o obrambi Jugovzhodne Azije ne mislijo pritegniti Japonske, čeprav gre za izrazito področje njenega gospodarskega, pa tudi političnega vpliva.

Japonska se po vojni željno ozira na Kitajsko, s katero bi rada čim prej navezala trgovinske stike. Gospodarska sestava Kitajske in Japonske si diametralno nasprotujeta. Japonska je visoko industrializirana dežela Vzhodne Azije, zelo odvisna od uvoza živil in surovin, Kitajska pa večidel agrarna, odvisna od uvoza industrijskih izdelkov. Nič čudnega torej, da vidijo Japonci v Kitajci idealno izpopolnitev. Toda kitajska zunanja trgovina je zdaj do 75% navezana na SZ in satelitske države. Če lani delegacija japonskega parlamenta obiskala Kitajsko, je podpredsednik kitajske vlade Kuo Mo Jo izjavil, da je takrat veljavna pogodba o 30 milijonih funtsterlinov vrednosti medsebojne izmenjave blaga samo začetek. Količina blaga bi se lahko povečala desetkratno, toda s pogojem, da bi se Japonska otresla ameriških imperialistov in sklenila s Kitajsko pogodbo o nenapadanju.

Japonci se dobro zavedajo, da je trgovina s Kitajsko zanje življenjskega pomena. Japonska proizvodnja je v primerjavi z letom 1936 narasla na 150%, izvoz pa je dosegel komaj 40% predvojne ravni. Ze to nam nazorno pokaže, kako zelo je Japonska navezana na izvoz na Kitajsko. Japonska je izgubila velika prekmorska področja in s tem naravne vire surovin in živil. Na štirih otokih je zdaj nagneče-

nih 86 milijonov ljudi. Vsi ti ljudje so obsojeni na smrt, če Japonska s svojimi industrijskimi izdelki ne bo prodrla na kitajski trg. Prebivalstvo Japonske se je v zadnjih 20 letih pomnožilo malone za 25% in v prihodnjih 20 letih bo imela Japonska že 100 milijonov prebivalcev. Trgovinskih stikov s Kitajsko pa Japonska ne bo mogla razširiti, dokler se ne bo otresla ameriškega vpliva. Na to pa za zdaj sploh ne more misliti, ker je okupirana in ker nima moči, da bi se uprla Američanom. Tako se hočeš nočeš vrti v začaranem krogu in čaka na srečno naključje, da bi se iztrgala iz njega.

Izdelovalnica samurajskih mečev na Japonskem

Presenetljiva najdba ob mrtvem morju

Stari pergamenti pričajo, da je imelo krščanstvo dva ustanovitelja

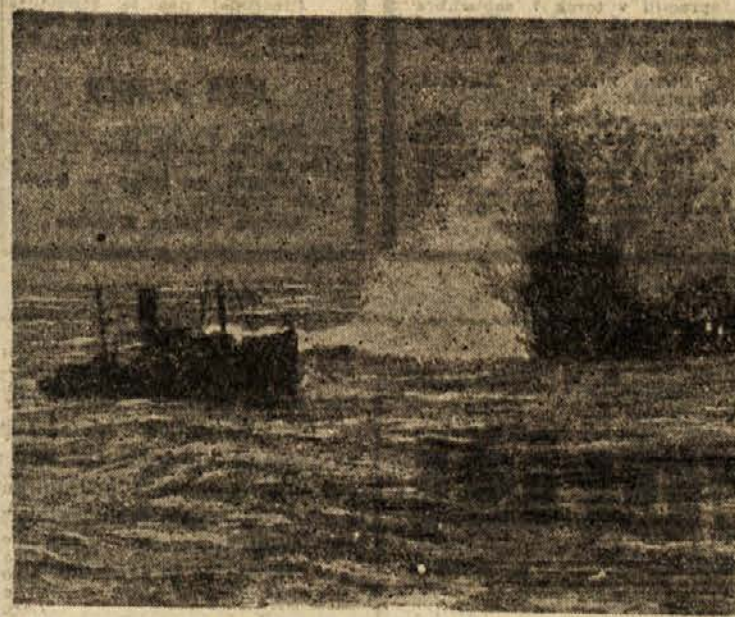
Blizu znane egiptovske vasi Gizeh, kjer so odkopali že več piramid, v neposredni bližini največje med njimi, Heopsove, so nedavno odkopali in dvignili iz puščavskega peska dve ladji. Ohranjeni sta zelo dobro, saj je puščavski pesek suh in v njem se ohranilo dolga stoletja celo nemumificirana človeška trupla, kaj šele ladje. Ladji sta dolgi približno po 8 m. Nič čudnega ni, da sta vzbudili pozornost egiptologov vsega sveta. Strokovnjaki

pa si niso še na jasnem, ali gre za svetiščni ladji, kakršne so uporabljali vsako leto za veliko faraonsko procesijo v počastitev Nila, ki so se mu stari Egipčani z bogatimi žrtvami zahvaljevali za poplavo, ali pa celo za mrtvaški ladji, v kakršnih so vozili mrtve vladarje v grobnice. Zmeraj znova vidimo na starih slikah piramide in tik pred njimi mrtvaška svetišča, povezana po hodnikih s svetiščem na bregu Nila.

Na podobne ladje so naleteli arheologi tudi v močvirju pri Osebergu na Švedskem. Zdaj so shranjene v muzeju v Oslu. Našli so jih skoraj istočasno s Tutankamnovi grobnico in obe najdbi sta arheološko skoraj enako važni. Tudi na Švedskem gre za knežjo grobnico. V močvirju pri Osebergu je pokopana neka vikinška kraljica. Pokopali so jo z vso domačo opremo, sanmi in ladjami. In kakor se je vse to dobro ohranilo v slani vodi, tako sta tudi v Egiptu odkopani ladji dobro ohranjeni. Tu gre za presenetljivo vzporednost med evropskim severom in Nilsko dolino. Na obeh koncih so trupla mogotcev in ladjev vozili h grobnicam. Eskimi še zdaj privežejo mrtlice h kajaku in ga spustijo v morje. Voda, pa naj bo ka ali morje, je imela v starih časih v mitologiji važno vlogo in bila je povezana s vajnom miru.

Se važnejša pa je najdba zvitkov pergamentov, ki so prišli v znanost z imenom »Manuskripti Mrtvega morja«. Ta najdba je omajala doslej nedotakljive temelje zahodne civilizacije. Važne pergamente so našli po naključju. Nekega vročega poletnega dne je hodil neki Beduin po puščavi nekaj kilometrov od Jeriha. V skali na robu puščave je opazil kotlino. Obetal si je prijetno senco in zato je splezal v njo. Čakalo pa ga je presenečenje, kajti v votlini je zagledal lepo v vrsti st. ječe visoke lončene vrče. Bilj so pokriti in ko jih je odmašil, je našel v njih zvitke popisanih pergamentov. Lepe vrče je vzel s seboj, pergamente pa je hotel prodati nekemu znancu za nekaj piastrov. Mož ni slutil, da gre za epohalno najdbo. Kmalu je šla vest o njej po vsem svetu. Gre za rokopiše iz 1. in 2. stoletja pred našim štetjem, nanašajoče se neposredno na krščanstvo. Prvi so prihili k Mrtvem morju ameriški arheologi in kupili največje rokopiše. Nekaj so jih kupili tudi Francozi, ostale pa je prevzela Jeruzalemska univerza.

Potem se je začelo vztrajno in naporno delo strokovnjakov. Rokopiše je bilo treba prebrati. V enem se znanstveniki strinjajo, da gre namreč za originalne rokopiše, pisane večidel v aramskem jeziku. Najbrž so jih iz varnostnih razlogov spravili v votlino v skali. Najvažnejši med njimi je komentar preroka Habakuka, enega tako imenovanih »manjših« prerokov. Ta zvitke rokopišev bi utegnli omajati vso dosedanja zgodovino krščanstva. V rokopisih je namreč rečeno, da je živel sto let pred Kristusom ali bolje rečeno pred zgodovinskim ustanoviteljem krščanstva prerok, ki so ga imenovali njegovji pristaši »Pravični«. Njegovi učenci so se

Neplavno morje

strnili okrog njega v nauku, ki ga imenujemo Nova zaveza in v katerem je oznanjal ljubezen do bližnjega, ponižnost in skromnost. Zato ga je dal Jeruzalemski državni namestnik aretirati in obsojen je bil na smrt na križu. Na križu je tudi umrl in pred smrtjo je obljubil svojim učencem vstajenje in odrešenje.

Zelo se ne smemo čuditi, da je vzbudila objava tega besedila v znanstvenih, zlasti pa v katoliških krogih veliko pozornost in presenečenje. Vatikan je seveda takoj odločno nastopil proti trditvi, da ima krščanstvo pravzaprav dva ustanovitelja. Toda dokaz je neovrgljiv. Znanost stoji spet pred vprašanjem, ali je ta predkrščanska sekta res neposredno vplivala na nastanek krščanstva.

Zivali se umikajo čedalje više

Francoski biolog Leon Rapier je na podlagi obsežnih raziskav ugotovil, da se živali vseh kontinentov v zadnjih 50 letih zatekajo na čedalje višja področja. Posebno visoko hočejo priti planinski zajci in divje koze, ki so jih opazili že nad 5000 m visoko. Kobilice se spuščajo z doličnimi čase v višini do 5.500 m na skale. Planinski orh, ki so gnezдили doslej v višini 4000 m, so se preselili v višino do 6000 m.

Francoski biolog domneva, da se živali umikajo z raznimi klicami okuženemu zraku. Iz tovarniških dimnikov se kadi dim, ki ima večkrat v sebi tudi strupene snovi. Zivali pa inajo za okužen zrak zelo dober nos.

Radioaktivni izotopi proti možganskemu tumorju

Primer osemletne deklice, ki ji je kirurg z njimi rešil življenje

Sramežljivo osemletno deklico, ki jo vidimo na pričujoči sliki, so nedavno rešili morebitne trajne poškodbe možganov, morda pa tudi smrti, ki bi jo bil povzročil možganski tumor. Z radioaktivnimi izotopi je bostonski kirurg dr. Sweet, znani specialist za kirurgijo možganov, v bolnišnici v Bostonu lokaliziral tumor in ga odstranil. Deklica je bila zmeraj živahna in razborita. Ko pa ji je bilo sedem let, so se pojavile motnje pri branju. Potem je nje-ma mati opazila, da otrok včasih ne razume, kaj mu reče. Deklica je topo buljila predse in sendvič, ki ga je dobila za malico, je včasih vrgla v kot, ne da bi se zavedala, kaj je storila.

Zdravniki v začetku niso mogli dognati, kaj ji je. Menili so, da gre za lahko možgansko božjast, v skrajnem primeru pa za možganski tumor. Naposled so dognali, da ima deklica možganski tumor. Dr. Sweet je že več let delal poskuse z radioaktivnimi izotopi za lokalizacijo možganskih tumorjev in drugih notranjih tvorb. Vedel je že, da vse-sajo možganski tumorji tri-do desetkrat več arzenika kakor normalna možganska tkiva. Lego in velikost tumorja torej jasno pokaže močno izžarevanje koncentriranih radioaktivnih izotopov arzenika.

Kirurg je izdelal poseben detektor ali »števec iskere«, ki natančno pokaže ne le, da je tumor

že nastal, marveč tudi, kje se je pojavil. In z detektorjem je hitro našel tudi tumor v dekličinih možganih. Deklici je dal injekcijo radioaktivnega arzenika. Tumor je imela na levi strani med

očesom in ušesom. Kirurg jo je operiral pred dobrim letom. Kmalu je okrevala in v šoli so takoj opazili, da se je močno spremenila. Spet je lahko brala in tudi v učenju je hitro napredovala.

Dr. Sweet je pozneje uporabil ta način zdravljenja še na drugih bolnikih. Operiral jih je nad 200 in vse operacije so se posrečile. Zato upa, da bo radioaktivna metoda mnoge bolnike obvarovala nevarnih kirurških posegov v lobanji.

Daljnosežen načrt pred uresničenjem

Predsednik Eisenhower je podpisal zakon, po katerem bodo uresničili načrt, ki ga v ZDA obravnavajo že 50 let. Gre za zvezo med velikimi jezeri med ameriško-kanadsko mejo in Atlantskim oceanom po reki Sv. Lovrenca. Ob petih velikih jezerih imajo ZDA in Kanada važne industrijske naprave, med njimi velike železarne in jeklarne. Zaradi velikih slapov seveda ne bodo mogli zgraditi te 200 km dolge vodne poti po reki, marveč se jim bodo morali ogniti z mnogimi prekopki, ki pa bodo morali biti tako široki in globoki, da bodo lahko vozile po njih tudi velike ladje.

Ko bo ta daljnosežni načrt uresničen, bodo lahko vozile tudi največje ladje daleč na severnoame-

riško celino. Zdj morajo prevažati tovar s teh področij po železnici v pristanišča na vzhodni obali, v New York itd., ali pa po reki Mississippi med ameriško pristanišče. Ker pa grozi tem pristaniščem nevarnost, da bo promet v njih močno nazadoval, ko bo uresničen ta načrt, so se mu lastniki pristaniških naprav odločno upirali. Zdj je njihov odpor zlomljen.

Mehanični prevajalec

Dr. Andrew Booth z londonske univerze dela poskuse z mehaničnim prevajalcem. Stroj za prevajanje je zasnoval tako, da bo človek na enem koncu govoril v mikrofona v kakem tujem jeziku, na drugem koncu pa bo avtomatičen pisalni stroj tipkal prevod v angleščini. Dr. Boothu se je že posrečilo razviti stroj tako, da »spozna« in »usvoji« številke in sestavi tu-

MALI LEKSIKON

VPRASANJA:

Kdaj je dobila srednjeveška Srbija prore rudnike? Koliko je o naši državi »fertilnega« prebivalstva? Ali izgine snov z zgorevanjem?

ODGOVORI:

Močnejši razvoj rudarstva v srednjeveški Srbiji se je začel že sredi 13. stoletja. Prvo veliko rudarsko središče je bilo v Brakovu, v dolini Tare letopisec ga omenja leto 1954. Ko so ta rudnik opustili, so odprli nove, na pr rudnik na gori Rudniku, ki je dosegel največji razvoj v prvi polovici 19. stoletja. Že leta 1805 omenjajo letopisci rudnike na hribu Rogozu dalje Trepču in Gračanico. V 14. stoletju je dobila Srbija rudnike Novo Brdo, Zlatibor, Blizna, sedanjeza Majdanpek, Crnoč in Podrinju, Krupanj, Zajčar in Borhorino. Manjša rudarska naselja so bila v Plani, Ostriču, Kaporčih, Kovačih, Zaplanini in Gluhovci. Rudniki so bili bogati s srebrom, svincom in železom.

V demografiji t. j. manostri ki se ukvarja s proučevanjem prebivalstva, velja za »fertilno prebivalstvo« tisto, ki je sposobno za razmnoževanje. Za proučevanje stopnje razmnoževanja lahko vzamemo prebivalstvo tega ali onega spola določene starosti, običajno pa jemljejo za to žensko prebivalstvo. Starostne meje niso povsod enake, marveč jih v posameznih državah določajo različno. Najbolj je meta »fertilnega prebivalstva« je 15. najvišja pa 50 let. Ker je pri nas po zakonitih predpisih dovoljena zakonska zveza z 18. letom, plodnost žene pa preneha med 40 in 50 letom, velja pri nas fertlino žensko prebivalstvo med 18 in 44 letom. Na fertlino žensko prebivalstvo je v naši državi opazilo po poplavi iz leta 1948 39,3% ali skoraj dve petlini vsega ženskega prebivalstva. Največji odstotek ima Hrvaška, in sicer 40,87 dalje Slovenija 40,05, in Srbija 39,95. V ostalih republikah je ta odstotek znatno manjši. V BiH znaša 37,27, v Makedoniji 35,67, v Črni gori pa 33,95%.

Dolge so misli, snov nastane in izgine z zgorevanjem. Če na pr zgori kosček premoga, ostane od njega zelo malo pepela, nekaj dima in saj seveda pa tudi nekaj toplotne. Na prvi pogled bi človek mislil, da se snov izgubi, ker premog izgine. Natanko je odvisno, ali se vprašanje telesa odloži v snov, ali v »fer-tilnega prebivalstva« je dokazal, da snov z zgorevanjem ne izgine. Tako je dognal nečelo v nemilovnosti snovi, po katerem lahko snov, pri raznih kemijskih reakcijah spreminja samo obliko.

Kitajci proti odpravam NA HIMALAJO

V kitajskem tisku se čedalje pogosteje pojavljajo članki, v katerih pisci izražajo pomisleke spričo čedalje pogostejših odprav na Himalajo. Po njihovem mnenju pravi cilj odprav ni proučevanje himalajskih gorskih orjakov, niti iskanje tako imenovanega »snežnega človeka«, marveč proučevanje možnosti, da bi zgradili nova oporišča proti

Kitajski. Oblasti v Nepalu pa nočejo ničesar slišati o tem, da bi alpinistične odprave na Himalajo pre-povedale, ker imajo od njih lepe dohodke.

Važen izum

Patentni urad ZDA je registriral patent danskega trgovca s cvetlicami Martina Tumbe. Mož se nikoli ni potoval z letalom, pa je vendar izumil napravo, ki bo mnogo pripomogla k varnosti potovanja z letali. V nevarnosti se vsa kabina s potniki loči od letala in se z velikanskim padalom spusti na tla. Izumitelj je izjavil, da je prišel na to misel, ko je pred petimi leti gledal v kinematografu, kako vržejo iz letala tank. Izračunal je, koliko tehta trideset potnikov v primerjavi s tankom, potem pa je začel delati poskuse.

Orel ne more odnesti otroka

Skupina švicarskih alpinistov je začela iskati orlovska gnezda v višini 3250 m. Alpinisti hočejo ugotoviti, ali so orli res odnesli nekaj otrok, ki so brez sledu izginiti. Tako je leta 1929 izgubil neki triletni, leta 1936 šestletni, leta 1947 pa štiri-letni deček. Strokovnjaki menijo, da lahko črni orol dvigne največ 100 do 110% svoje teže, torej 6 do 8 kg. Orol torej ne bi mogel dvigniti nad 10 kg težkega dečka. V orlovskih gnezdih, ki so jih preiskali lani, so našli kosti zajcev, srn, gamsov in jaguncet, nikjer pa ni bilo sledov človeških okostnjakov ali obolek. Nobenega dokaza torej še ni, da bi lahko orol ugrabil otroka.

»Ti že pokažem! Mi boš še kdaj streljal na zakonske možje!«

SPORT IN TELESNA VZGOJA

KONČANO JE EVROPSKO PRVENSTVO V WATERPOLU

SPET RAZLIKA V GOLIH

Kljub visoki zmagi nad Nizozemsko je naše moštvo zaradi slabše razlike v golih zasedlo drugo mesto

V nedeljo je bil končan waterpolo turnir na osmem evropskem plavalnem prvenstvu. V prvi tekmi se je Jugoslavija pomerila z Nizozemsko in zmagala z rezultatom 4:0 (3:0). Sedaj, ko že vemo, da so Madžari prvi, lahko rečemo, da smo bili zelo blizu zmage. Jugoslovansko moštvo je sinoči izredno zaigralo. Naše moštvo je taktično izvrstno zaigralo. Vsi igralci so se najprej umaknili v obrambo, tako da so Nizozemci prihajali pred naš gol. Medtem pa se je Ivkovič počasi odmaknil naprej: podal so mu žogo in Ivkovič je v izrednem sprintu zabil gol za Jugoslavijo. Nekoliko pozneje je naše moštvo po Radonjiču povisalo rezultat na 2:0, za tem pa po Skanani na 3:0. V začetku drugega polčasa je sodnik vnovič izključil Bakasuna zaradi prekrška. Toda naši igralci so ponovili taktiko iz prvega dela igre. Ko je Ježič prišel do gola, je nizozemski vratar zagrešil nad njim grob prekršek, tako da ga je sodnik izključil. Zadnji gol je dosegel Stakula. Jugoslavija je v tekmi z Nizozemsko nastopila v tej-le postavi: Kovačič, Bakasun, Stakula, Vuksanovič, Ivkovič, Ježič.

Gole so dosegli: Stakula 2, Ivkovič in Radonjič po enega. Madžari so v tekmi z Italijo pokazali pravo ekshibicijsko igranje. S tem so si zasluženo priborili naslov evropskega prvaka. Potemtakem je vrstni red naslednji: Madžarska 5 točk (19:7), Jugoslavija 5 (10:4), Italija 2 (14:8), Nizozemska 0 (7:17).

TRETJA JUGOSLOVANSKA ALPSKA VOŽNJA

Velika mednarodna udeležba

Na Bledu je bila v nedeljo III. Jugoslovanska alpska vožnja na 240 km dolgi progi, ki je potekala iz Bleda čez Bohinjsko Bistrico, od tod pa je bila hitrostna etapa na Bovtrnico, od tod pa dalje do Boveca čez Vrtačo in Jesenice nazaj na Bled, kjer je bil cilj. Tekmovanja se je udeležilo čez 100 tekmovalcev in to okoli 40 iz Jugoslavije, ostali pa iz Nemčije, Avstrije, Italije, Saara in SPO-ja. Proga je bila izredno težka in je zahtevala od tekmovalcev veliko napora.

XI. SAHOVSKA OLIMPIADA JUGOSLAVIJA : IZRAEL 2,5 : 1,5

Amsterdam, 6. sept. Danes opoldne so bile odigrane prekinjene partije drugega kola. Izraelski mojster Cernjak se je vdal našemu vele mojstru Gligoriču brez nadaljevanja. Potemtakem je Jugoslavija premagala Izrael z rezultatom 2,5:1,5. Ostali rezultati II. kola so bili: Avstrija - Island 1:3; Finska - Nizozemska 1:3; Kanada - Bolgarija 0,5:1,5 (2); Argentina - Italija 3:1; Grčija - CSR 0:4; Švedska - Norveška 2,5:1,5; Francija - Saar 3:1; Belgija - Madžarska 0,5:2,5 (1); Švica - Anglija 1,5:2,5; Kolumbija - Luksemburg 4:0.

In poštvovalnosti Tekmovanje je potekalo brez večjih nesreč. Rezultati: kategorija D-11 (avtomobil nad 1300 ccm) Falkenhause (Nemčija) 100 točk čas hitrostne etape 14:02,3; kategorija C-9 (avtomobil nad 2000 ccm): Kodela Guo (Jugoslavija) 40 točk (16:17,4); kategorija C-8 (turni ser. avtomobil do 2000 ccm): Somargio (Italija) 75 točk (14:16,4); kategorija D-10 (športni avtomobil do 1200 ccm): Danel (Avstrija) 100 točk (13:00,4); kategorija A-3 (motorji nad 350 ccm): Gömlitzer (Avstrija) 100 točk (13:27,3); kategorija A-2 (motorji do 350 ccm): Orsario (Avstrija) 100 točk (14:04,20); kategorija C-6 (serijski avtomobil nad 1200 ccm): Meršnik (Jugoslavija) 100 točk (15:54,3); kategorija C-5 (serijski avtomobil do 1000 ccm): Bründel (Nemčija) 100 točk (14:45,6); kategorija B-4 (motorji s prikolico): Zlanahitnik (Avstrija) 100 točk (14:08,8); kategorija A-1 (motorji do 250 ccm): Mütterkemer (Avstrija) 100 točk (13:34,5).

Na atletskem mitingu AD Kladivarja v Celju so bili doseženi tile rezultati: disk: Golc 46,26; 800 m: Kopitar 1:56,0; 400 m: Videtič 51,8; višina: Urbajs 178; 110 m zapreke: Kovač 15,5; višina: ženske: Gradšar 145; 800 m - ženske: Slanik 2:25,4.

Umrlj so v Ljubljani Franc Grobeljšek, železničar. Pogreb bo danes ob 10. uri dopoldne na Zalah. Marija Dermaša, nameščena podjetja 'Tobak'. Pogreb bo danes ob pol 17. uri na Zalah. Adolf Arko, ravnatelj jetnišnice v pokolu. Pogreb bo danes ob 17. uri na Zalah.

Zveza čebelarstvih društev za Slovenijo v Ljubljani sporoča vsem čebelarjem štrom po Sloveniji žalostno vest, da je umrl naš dolgoletni in zelo zaslužni član, tovariš ADOLF ARKO.

Vsem sorodnikom, prijateljem in znancem sporočamo, da je umrl naš dobi mož, brat in stric JOŽE BERGER bivši gostilničar.

Pogreb bo v sredo 8. t. m. ob 16. uri iz hiše žalosti, Ulica 1. Julija št. 10. Trbovlje, 6. septembra 1954. Zalujoči: žena Anica, sestra Anica Podvavšek s sinovi in ostalo sorodstvo.

Prezgodaj nas je zapustil naš večletni lovo-vodja in član odbora Lovske družine v Trbovljah JOŽE BERGER.

Pogreb bo 8. t. m. ob 16. uri iz hiše žalosti, Ulica 1. Julija št. 10. Ohranili ga bomo v frajnem spominu. Lovska družina Trbovlje

RADIO LJUBLJANA

DNEVNI SPORED ZA TOREK, 7. SEPTEMBRA 1954. 5.00-7.00 Dobro jutro, dragi poslušalci (pester glasbeni spored) - vmes ob 5.30-5.40 Jutranja telovadba - 6.30-6.35 Radijski koledar in prireditve dneva - 7.00 Pregled tiska - 7.05 W. A. Mozart: Uvertura k operi 'Figarova svatba'; P. I. Čajkovski: Trije plesi iz baleta 'Labodje jezero' - 7.30 Za gospodinje - 7.35 Zabavna glasba, vmes reklame - 8.10 Slovenske narodne pesmi - 8.30 Cicibanom - dober dan! - 8.45-9.00 Zabavna glasba - 12.20 minut v Veselimi godci - 12.20 Kmetijski nasveti - 12.30 Opoldanski koncert - Gustav Holst: Odlomki iz suite 'Paneti' - 13.15 Zabavna glasba, vmes objave - 13.30 Melodije za razvedrilo - 14.30 Iz znanosti in tehnike - 14.40 Slovenske narodne pesmi poje 'Planinski okteti' iz Maribora p. v. Mirka Laha (Prenos iz Maribora) - 15.15 Zabavna glasba, vmes reklame - 15.30 Zeleni ste - poslušatelj - 16.00 Utrinki iz literature - Ivo Andrič: Otroci - 16.15 Promenadni koncert - 17.10 v plesnem ritmu - 18.00 Sportni tednik - 18.30 Iz oper Richarda Wagnerja - 19.00 Zabavna glasba, vmes reklame in objave - 19.30 Radijski dnevnik - 20.00 Vokalni koncert zboru Slovenske filharmonije p. v. Rada Simončiča in Jožeta Hanca - 20.30 Tedenski zunanje-politični pregled - 20.40 Mali koncert lahke glasbe - 21.00 Literarna oddaja J. W. Goethe - 21.30 Claude Debussy: Preludij za klavir izvajal pianist Hans Henkemans - 22.20 Plesna glasba - 23.00-24.00 Koncert predklastne glasbe (na valu 202,1 in 212,4 m in kratkem valu 90,1 MHz): J. S. Bach: Pasčaglia v c-molu; Antonio Vivaldi: Koncert v E-duru za violino in godala; Johann Sebastian Bach: Suita št. 2 - 23.00-24.00 Oddaja za tujino - na valu 327,1 m (Prenos iz Zagreba). Naše poslušalce opozarjamo, da bomo v torek, 7. septembra popoldne, prenesli sprejem predsednika republike Turčije, Džalala Bajrja na ljubljanskem kolodvoru. Čas pričetka prenosa bomo objavili po radiu.

KINEMATOGRAFI PREDVAJAJO

KINO 'TRIGLAV' Anzieski film 'Zgodba neke ljubezni' V glavnih vlogah: Louis Jouvet, Daniel Gelin, Dany Robin. Ljubavna zgodba bogatega in revnega sloja. Predstavi ob 18 in 20. Prodaja vstopnic od 17 dalje.

KINO 'UNION': amer. barvni film: 'V vrtincu'. Brez tednika. Predstave ob 15 in 20 ter dopoldne ob 9. Prodaja vstopnic od 8-9 ter od 14 dalje. KINO 'KOMUNA': ameriški barvni film: 'V vrtincu'. Brez tednika. Predstavi ob 15 in 20. Prodaja vstopnic od 8-10 ter od 14 dalje. KINO 'SLOGA': amer. barvni film: 'Charleyjeva tetka'. Tednik. Predstave ob 15, 18 in 20. Ob 10 dopoldne matineja istega filma. Prodaja vstopnic za matinejo od 8-10, za popoldanske predstave pa, od 14 dalje. KINO 'SOČA': angl. film: 'V sencih sovražstva'. Tednik. Predstave ob 16, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 14 dalje. LETNI KINO 'JLA': franc. film: 'Taras Bulba'. Tednik. Predstava ob 20. LETNI KINO 'BEŽIGRAD': ameriški film: 'Sestrčna Rahela'. Tednik. Predstava ob 20. Prodaja vstopnic v obeh letnih kinematografskih uro pred pričetkom predstave.

KINO 'LITOSTROJ': angl. film: 'V sencih sovražstva'. Predstava ob 20. Prodaja vstopnic od 17 dalje. LJUDSKA UNIVERZA SINDIKATA DOZ: amer. dokumen. film: 'Reka Hudson' (barv.). 'Toscanini' (glasbeni). 'Bakteriolog dr. Erlich'. 'Vzgoja lovskih psov' (barvni). Predstavi ob 18 in 20. Prodaja vstopnic od 17 dalje. JESENICE 'RADIO': ital. film: 'Nehvaležno srce'. Predstavi ob 18 in 20. 'PLAVZ': avstr. film: 'Gospa Kasmova'. Predstava ob 20. CELJE 'UNION': fran. film: 'Umore'. Predstavi ob 18 in 20. 'DOM': amer. film: 'Mesto iluzij'. Predstavi ob 18 in 20. KRANJ 'STORŽIC': francoski film: 'Sovražnik države št. 1'. Predstave ob 16, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 15 dalje. LETNI KINO 'PARTIZAN': amer. barvni film: 'Afriška kraljica'. Tednik. Predstava ob 19.30. 'SVOBODA': amer. barvni film: 'Afriška kraljica'. Brez tednika. Predstavi ob 18 in 20.20. PTUJ: franc. film: 'Plačilo za strah'. Brez tednika.

KINO 'ŠIŠKA'

francoski film 'ZAZNAMOVANA' Tednik - Predstave ob 16, 18, 20 - Prodaja vstopnic od 15 dalje

DNEVNE NOVICE

Ljudska univerza v Ljubljani obvešča, da je vpisovanje v tečaj angleškega, nemškega, francoskega, italijanskega in španskega jezika samo do 10. septembra v pisarni Ljudske univerze. Lahko se vpišete v vse letnike navadnih tečajev, v intenzivno tečajev in konverzacijski tečaj angleškega jezika - Vpisujemo tudi v tečaj slovenskega jezika in esperanta.

Stenografski in strojepisni tečaj, ki so lansko leto bili pri Centralni ljudski univerzi v Ljubljani, bodo letos neposredno pod vodstvom Slovenskega stenografskega društva. Vpisovanje v začetne in nadaljevalne tečaje bo od 15. septembra dalje, vsak dan od 16. do 18. ure v pisarni Slovenskega stenografskega društva, Ljubljana, Gosposka ul. 12. - Novinarski dom.

Društvo gradbenih inženirjev in tehnikov obvešča, da bo v torek 7. septembra 1954 ob 18. uri predaval v dvorani Vodograđenega laboratorija TVS, Hajdrihova ul. 1, zastopnik elektro-društva SADE univ. prof. Indri iz Padove. Predaval bo o tlačnih cevovodih in o izkušnjah na oblogah tlačnih rogov v Italiji. Vabljeni.

Ljudska univerza v Celju. Danes ob 19.30 bo predaval v predavalnici na učiteljski Peter Zlatnar o temi: 'Esperanto v sodobni družbi'. Vpisovanje v jezikovne in druge tečaje LU se vrši dnevno v Centralni ljudski knjižnici in v tajništvu učiteljskega.

Industrijska šola kemične stroke v Rušah sporoča, da bodo popravni in sprejemni izpiti v ponedeljek, dne 13. septembra ob 10. uri predpoldan. Začetek rednega pouka pa v sredo 15. septembra ob 7. uri. - Uprava šole.

Dolgo pogrešana dobra sol za kopei se zopet dobi. Zahtevaj v parfumerijah samo odlično JELA kopalno sol. Osvežuje in krepi živce.

Krompir posut s praškom KRO-SAN je varen pred gnijem. Vprašaj tiste, ki ga že več let posipajo. Če imaš FLEX doma, odpadejo skrbi, kako bo očistila obleko. FLEX odlično čisti in ne pušča roba okrog madeža.

MARIBORSKE VESTI

DEŽURNA LEKARNA: Turek, 7. septembra; lekarna 'Tabor', Trg revolucije 3.

KINO

'PARTIZAN': meh. film: 'Soledadin šal'. 'UDARNIK': ameriški film: 'Točno opoldne'. 'POBREZJE': amer. film: 'Točno opoldne'. 'STUDENCI': meh. film: 'Soledadin šal'. Umetnostna galerija v Mariboru, Strossmayerjeva ul. 6. Razstava del Nikolaja Pimata. Razstava je dnevno odprta od 9-17 od 8. do 19. septembra. Prijave za skupinske obiske pošljite na telefon 24-45. Vodstvo po razstavi zagotovljeno. Istočasno razstavlja svoja dela slikar Ferdo Majer.

DROBNI OGLASI

FINANČNEGA KNJIGOVODJO, mlajšega s 4-5 let prakse in primerno solsko izobrazbo, ki bičasoma samostojno vodil posle, išče trg. podjetje 'Avto Jadran', Koper. Pisemne ponudbe poslati na gornji naslov. Podjetje preskrbi soto za stanovanje. 2911

Umrl je naš oče, stari oče, tast itd. JANEZ MEHLE upokojenec.

Na zadnji poti ga bomo spremlili v torek 7. septembra 1954 ob 15. uri iz njegovega doma, Babna gorica 12, na pokopališče na Rudniku. Babna Gorica, Lavrica, Ljubljana.

Janko, France, Nejc, Jože, Mimi, Tončka, Nuša, Vera, Zinka, Albina - sinovi in hčere; Andrej, Polde, Viktor, Micka, Pavlica - zetje in snahi; vnuka in vnučinke ter ostalo sorodstvo.

ADOLF ARKO

Ohranili ga bomo v trajnem spominu! Pogreb pokožnika bo v torek, dne 7. septembra 1954 ob 17. uri z Zal. Zveza čebelarstvih društev Slovenije - Ljubljana

JOŽE BERGER

bivši gostilničar. Pogreb bo v sredo 8. t. m. ob 16. uri iz hiše žalosti, Ulica 1. Julija št. 10. Trbovlje, 6. septembra 1954. Zalujoči: žena Anica, sestra Anica Podvavšek s sinovi in ostalo sorodstvo.

JOŽE BERGER

Pogreb bo 8. t. m. ob 16. uri iz hiše žalosti, Ulica 1. Julija št. 10. Ohranili ga bomo v frajnem spominu. Lovska družina Trbovlje

JOŽE BERGER

Pogreb bo 8. t. m. ob 16. uri iz hiše žalosti, Ulica 1. Julija št. 10. Ohranili ga bomo v frajnem spominu. Lovska družina Trbovlje

TRIJE tovariši

ROMAN 169

'Saj ga vendar sam potrebuje.' 'Antonio bo oblekel frak.' Poravnala je gubo. 'Potem pa se pojdi smučat. Imam mnogo dela. Delati pa ne morem, če si ti pri meni.' 'Ta Antonio,' sem dejal, 'saj ga bom naravnost izropal. Kaj neki bi počela brez njega.' 'Dober fant je, kajne?' 'Da,' sem odgovoril, 'to je prava beseda o njem. Dober fant.' 'Ne vem, kaj bi bila storila, da ga ni bilo, ko sem bila sama tu.' 'Na to ne bova več mislila,' sem dejal. 'To je že tako daleč za nami.' 'Da.' Poljubila me je. 'Zdaj pa pojdi smučat.' Antonio me je že čakal. 'Saj sem že mislil, da niste prinesli s seboj smokinga,' je rekel. 'Puskusite obleči tole jopico.' Jopica je bila nekoliko tesna, drugače pa mi je kar dobro pristojala. Antonio je zadovoljno zaživljal in vzdel obleko iz omare. 'Jutri bo pa zelo zabavno,' je rekel. 'Na srečo ima miala tajnica v pisarni večerno službo. Stara Rexrothova nas ne bi pustila iz

sanatorija. Saj je uradno vse prepovedano. Neuradno pa seveda nismo več otroci.' 'Šla sva smučat. Jaz sem se bil že kar dobro naučil in tako se nama ni bilo treba več učiti na smučišču za začetnike. Spotoma sva srečala moža z briljantnimi prstani, v karirastih hlačah in z vihrajočo umetniško ovratnico. 'Tu vidi človek komične postave,' sem dejal. Antonio se je zasmejal. 'To je pomemben mož. Spremljevalec mrličev.' 'Kaj?' sem vprašal presenečeno. 'Spremljevalec mrličev,' je ponovil Antonio. 'Saj so tu zbrani bolniki z vsega sveta. Posebno mnogo jih je iz Južne Amerike. No, in večina družin hoče imeti svoje pokopane doma. Tako potuje spremljevalec mrličev proti znatni nagradi z mrliči in odpelje zacinkane krste njihovim svojcem. Spremljevalci mrličev torej dobro zaslužijo in mnogo potujejo. Temule je smrt pripomogla, da je postal gizdalni, kakor vidite.' Vzpenjala sva se še nekaj časa, potem pa sva si privezala smučič in začela smučati. Bela pobočja so se zibala sem ter tja, za nama pa je dirjal in lajal pogrezač se do prsi v sneg Billy liki rdečkastorjava žoga. Bil se je spet navadil name, čeprav se je spotoma večkrat obrnil in jo z vihrajočimi uhliju ucvrtil naravnost proti sanatoriju. Vadil sem kristijanije in vsakokrat, ko sem drsel po pobočju, ko sem sprostil telo in se pripravil na zalet, sem pomislil: če se mi posreči ta kristijanija, ne da bi padel, bo Pat ozdravel. Veter mi je žvižgal okrog obraza, sneg je bil težak in trd, toda vedno znova sem se spuščal po strmini, iskal čedalje strmejša pobočja in ko se mi je spet in spet kristijanija posrečila, sem po-

mislil: rešena je! in vedel, da je bilo vse to neumno. In vendar sem bil vesel, kakor že doigo ne. V soboto zvečer smo imeli velik, skriven pohod. Antonio je nekoliko stran in pod sanatorijem naročil sani. Sam je v lakastih čevljih in z odpetim plaščem, izpod katerega je pogledovala bela srca njegovega fraka, radostno jodlajoč privihral po pobočju. 'Znorel je,' sem rekel. 'To napravi čisto,' je odgovorila Pat. 'Brezmejno lahko miseln je. S tem si tu pomaga, da vzdrži. Drugače ne bi bil zmeraj dobre volje.' 'Zato pa bova tebe tem bolj zavila.' Zavil sem jo v vse odeje in šale, kar smo jih imeli. Potem so sani zdrsele po cesti. Bila je dolga kolona. Vsi, ki so količkaj mogli, so jo bili popihali iz sanatorija. Človek bi bil mislil, da se peljejo v dolino razigrani svatje, tako svečano so v mesečini vihrali pisani šopi peres na konjskih glavah; in tako prefrno se je vse smejalo in klicalo od sani do sani. Zdraviliška dvorana je bila razkošno okrašena. Ko smo prispeli, se je bil ples že začel. Za sanatorijske goste je bil rezerviran kot, zavarovan pred preprihom. Bilo je toplo in dišalo je po rožah, parfumu in vlnu. Okrog naše mize je sedelo mnogo ljudi; Rus, Rita, violinist, neka stara žena, nalepotičena mrtvaška glava, neki gigolo, ki je spadal zraven, Antonio in še drugi. 'Pojdiva, Robby,' je rekla Pat, 'poskusiva plesati.' Parket se je počasi zavrtel okrog naju. Gosli in čelo sta se dvigala do nežne kantinele nad mrmrajočim orkestrom. Rahlo so drsele noge plešoščih po tleh.

Raznašalko

za raznašanje časopisa po
Ljubljani v zgodnjih ju-
tranih urah takoj sprej-
me uprava

LJUDSKE PRAVICE BORBE

»SRBOLEK«

PODJETJE ZA MEDICINSKO
PESKRBO — BEOGRAD

razpisuje načetaj
za tri diplomirane
farmaceute

za delo v komercialnem in
blagovnem oddelku.
Kandidati morajo imeti prakso
v lekarni ali v skladišču. Pred-
nost imajo kandidati z znanjem
kakavega tujega jezika.
Prijava pošljite na naslov
»SRBOLEK«, Beograd, Sarajevska
ulica 24 najdlje do 15. sept. 1954
Nastavitev od 1. oktobra 1954
Plača po tarifnem pravilniku
4812

»SLOBODA« ČIČAK

PODJETJE

razpisuje

NATECAJ
za delovno mesto

direktorja hotela

Hotel je novogradnja in raz-
polaga z 200 ležišči. V poštev
pridejo kandidati s fakultetno
izobrazbo, oziroma z višjo go-
stinsko šolo ter večletno prak-
so v hotelirski stroki.

Plača po sporazumu.
Stanovanje zagotovljeno.

Prošnje s kratkimi biografski-
mi podatki in opisom doseda-
njega službovanja je poslati
na zgornji naslov.

Nagradni natečaj

Uredništvo revije »Borec«, glasilo ZB NOV Slovenije,
razpisuje

natečaj za naslovno stran revije »Borec«
za leto 1955

Podatki: format naslovne strani 17 × 24 cm, dvobarvni
tisk, z motivi, ki se menjajo za vsako številko (10 števil).
Uporablja se lahko fotomontaža ali originalne risbe. Motivi
se morajo ujemati z namenom revije »Borec«.

Interesenti dobe podrobnosti lahko pri uredništvu revije,
Ljubljana, Erjavčeva 16, p. p. 195, telefon 22-736. Posebna
komisija bo tri najboljše prispevke nagradila: I. nagrada
50.000 din; II. nagrada 20.000 din in III. nagrada 10.000 din.

Prispevke za natečaj pošljite najkasneje do 1. novembra
letos na naslov: Uredništvo revije »Borec«, Ljubljana —
Erjavčeva 16, p. p. 195, »Natečaj«.

TOVARNA UPOGNJENEGA POHIŠTVA »STOL« KAMNIK — DUPLICA

sprejme

s takojšnjim ali poznejšim nastopom:

2 lesna tehnika
mizar, mojstra za delovodjo neserijske
mizarске delavnice
strojnega inženirja
komercialista za prodajni oddelk
ekonomista s sred. ekonomsko šolo
2 ključavničarska vajenca

Interesenti naj se javijo z navedbo kvalifikacije in prakse
na gornji naslov. — Plača po dogovoru!

Vodna skupnost »Gornja Lonja« v Dugem Selu (PRI ZAGREBU)

išče za takoj ali po dogovoru

INZENIRJA S PRAKSO

v hidrotehnični stroki za vodstvo del pri rekonstruk-
ciji in kopanju odtočnih prekopov in podobno; ter

SEFA KATASTRA

za prevzem in samostojno vodstvo katastra skupnosti.

Plača po pravilniku. Za ljudi iz Zagreba vsakodnevni prevoz
z vlakom priložen. — Ponudbe je treba poslati z opisom
dosedanjega dela.

LJUDSKI ODBOR MESTNE OBCINE IZOLA OKRAJ KOPER

razpisuje naslednja delovna mesta:

- GRABNENEGA TEHNIKA**
z najmanj petletno prakso za delo v Tajništvu Sveta
za komunalne zadeve
- PERFEKTNO DAKTILOGRAFO**
po možnosti s poznavanjem stenografije in dela v vlo-
žišču ter delnim znanjem italijanskega jezika. Pogoji
je tudi nepopolna srednja šola, tudi najmanj 5 let
prakse
- ORGANA MESTNE LJUDSKE STRAZE**
prednost imajo borci in aktivisti NOV

Ostali pogoji: a) starost najmanj 25, največ pa 35 let; b) da
izpolnjujejo splošne pogoje za sprejem v državno službo;
c) da imajo najmanj 4 razrede gimnazije; d) da poznajo vsaj
deloma italijanski jezik in da imajo prakso v tej ali so-
rodni stroki.

Pogoji so ugodni. Stanovanja (samska ali družinska) pre-
skrbljena. Plača z dodatkom — Ponudbe z življenjepisom je
poslati do 15. septembra 1954 na Tajništvo LOMO Izola,
okraj Koper.

BERITE IN NAROČAJTE »LJUDSKO PRAVICO-BORBO«!

»POBEDA«

TOVARNA KMETIJSKIH STROJEV

Novi Sad — Petrovaradin

RAZSTAVLJA NA

Zagrebskem velesejmu

RAZSTAVNI PROSTOR ST. 192, NA NOVEM DELU
VELESEJMA

NA JESENSKEM NOVOSADSKEM VELESEJMU
SKLEPAMO POGODBE

za naše proizvode v letu 1955, in sicer na Zagrebskem vele-
sejmu od 5. septembra dalje, na novosadskem pa ves čas
njegovega trajanja!

Sklepamo s trgovskimi podjetji pogodbe glede preskr-
bovanja kmetijstva, kakor tudi z drugimi zainteresira-
nimi kmetijskimi organizacijami.

POGODBE SKLEPAMO ZA NAS RAZSIRJENI
ASORTIMENT PROIZVODNJE ZA LETO 1955.

Obiščite paviljon »ISKRA« - KRANJ

na Zagrebskem velesejmu
od 3. do 14. septembra

ISKRA - KRANJ

TOVARNA ZA ELEKTROTEHNIKO IN FINO MEHANIKO

RAZSTAVLJA na letošnjem velesejmu vrsto novih proizvodov:

avtomatsko telefonsko centralo za poštni promet
s koordinatnimi izbiralniki in ploščatimi releji

avtomatsko telefonsko centralo za poštni promet
»koračnega« sistema

elektro-avtomatsko telefonsko centralo

stranske avtomatske telefonske centrale raznih
tipov ter ostale proizvode

električne ure

zvočne kino-projektorje

selenske usmernike

električne merne instrumente in števec

razni avtomobilsko-električni pribor

diname za kolesa

vse vrste avtomatskih telefonskih aparatov in
instalacijski material

»INTERCOMMERCE«

Generalna trgovinska zastopstva

Beograd, Terazije 27. III. nadstr.

Telefoni: 25-305 in 26-512 — Poštni predal št. 15 — Brzjavke: »INTERCOMMERCE«
Podružnici: ZAGREB in NOVI SAD Predstavnštvi: SKOPLJE in REKA

ZASTOPA:

- Ruston-Bucyrus Ltd., Lincoln.**
England Bucyrus-Erie Com-
pany, South Milwaukee, USA:
DVGALA: zlične bagerje, ribiče, košara-
ste bagerje, zajemalce, ravnjalce in pre-
mične bagerje, kapacitete od 300 l do 22 m³
- Ansaldo-Fossati, Genova —**
Sestri, Italia:
Traktor-goseničar AF/8 z motorjem 120 ks
Mehanični in hidravlični anglođer
Kopač, 6 ton
Skreper, 8 m³
Skrepec z dvojnimi bobničem
Traktor-goseničar TSA/70 z mot. 79 ks
Mehanični in hidravlični anglođer
Mehanični in hidravlični buldođer
Kopač, 2,2 tone
Skreper, tri četrtine kubika
Lopata za prednje utovarjanje
- K. & L. Steelfounders & Engineers**
Ltd., Letchworth, England:
Gibljava dvigala na gumijastih kolesih, na
gosenicah ali vagonu, z dvigalno močjo
750—7500 kg
- Galion (Great Britain) Ltd.,**
England:
Grederji s hidravličnim upravljanjem po
50, 80 in 100 ks
- Chaseside Engineering Co.**
Ltd., Herford, England:
NAKLADALEC: 3½ cu. yd. (2,8 m³), z mo-
torjem Fordson Major Diesel 44 ks ali
z motorjem Perkins P6 Diesel 60 ks
NAKLADALEC - ZLIČNI BAGER: zmog-
ljivost ½ cu. yd. 380 l, do 1 cu. yd.
(760 l), z motorjem Fordson Diesel
42 ks, mehanski
LAHKI BAGER: zmogljivost ¼ cu. yd.
(380 l) do ¾ cu. yd. (570 l), z motorjem
Fordson Major Diesel 42 ks
RANZIRNI TRAKTOR: z motorjem Novi
Fordson Major Diesel 44 ks
POMIČNI ZERJAL: za bremena do 1000
kilogramov, z motorjem Fordson Ma-
jor 42 ks
- W. E. Bray & Co. Ltd., Feltham,**
England:
Hidravlični nakladalec z motorjem Ford-
son Major Diesel, zmogljivosti ¼ cu. yd.
(0,396 m³) do 1¼ cu. yd. (0,954 m³)
- Ransomes, Sims & Jefferies,**
Ipswich, England:
Ransomes MG6 — vinogradniški traktor-
goseničar, 8 ks, zelo primeren za medvrst-
no obdelavo v vinogradih in vrtovih ter
za pršenje sadnega drevja, vinogradov itd.
- Rudolf Bauer, Voitsberg,**
Austria:
Naprave za umetni dež

IZDELKI ZGORAJ OMENJENIH PROIZVAJALCEV SO RAZSTAVLJENI NA
ZAGREBSKEM VELESEJMU NA RAZSTAVNEM PROSTORU »INTERCOMMERCE«
ZAHTEVAJTE NA ZAGREBSKEM VELESEJMU KATALOGE IN NAPOTKE
V NAŠEM JEZIKU
NA ZAHTEVO INTERESENTOV PRIKAZUJEMO, KAKO STROJI DELUJEJO
OB SODELOVANJU TOVARNIŠKIH STROKOVNJAKOV

Solidna gospodarska osnova in zavest delovnih ljudi utemeljujeta potrebo po ustanovitvi višje stopnje družbene ureditve

Prebivalstvo koprškega okraja se že dva meseca živo zanima za ustanovitev komun. O komunah razpravljajo na konferencah in sestankih, organizirali so, oziroma bodo, več predavanj, številni posamezniki pa iščejo dopolnilna pojasnila celo v privatnih razgovorih. Tudi ta del je trenutno nedvomno na komisiji za ustanovitev komun koprškega okraja, ki mora pripraviti obširne analize z gospodarskega področja v okviru sedanjih občin, celotnega okrajnega ljudskega odbora in v okviru prihodnjih komun. Člani komisije so začeli pripravljati referate oziroma elaborate o okrajnem planu, proračunu in investicijah, o narodnem dohodku, socialni in narodnostni strukturi, o geografski in prometni ureditvi, o funkciji vaških odborov in zborov volivcev in o nekaterih drugih vprašanjih. Na osnovi izdelanih elaboratov bodo začeli sestavljati projekt statuta komun in komunalne skupnosti.

Kakšni so gospodarski in drugi pogoji za ustanovitev komun v koprškem okraju? Nedvomno je, da koprski okraj nima tako močne gospodarske osnove kot nekateri industrijski razviti okrajni Sloveniji in drugod, vendar je gospodarska osnova solidna. Zasluga za to je predvsem v veliki pomoči, ki jo nudita okraju leto za leto republiška in zvezna vlada z investicijami, kakor tudi v prizadevanju prebivalstva. Statistike kažejo, da narodni dohodek v okraju stalno narašča. V letih po osvoboditvi je zraslo več manjših tovarn in podjetij, številne zastarele naprave so modernizirali, vasi so v celoti elektrificirali, zgradili so nove šole ter kulturne in socialne ustanove, velik uspeh pa moramo zabeležiti tudi v kmetijstvu, kjer niso samo izboljšali način dela z mehanizacijo, ampak so hkrati pripravili zelo razsežne komplekse zapuščene zemlje za nove vinograde in sadovnjake. Seveda bo potrebno ekonomske pogoje za ustanovitev komun v koprškem okraju še skrbno prediskutirati na zborih volivcev in upoštevati vse pozitivne predloge prebivalstva. Pri tem se je seveda potrebno izogniti vsem morebitnim tendencam za ustanovitev komun

tam, kjer za to ni gospodarskih pogojev. Sicer pa so centri in gravitacijska področja v okviru prihodnjih komun koprškega okraja precej jasno in naraščajoče začetni.

Sodeč po dosedanjih pripravah, diskusiji in zanimanju prebivalstva koprškega okraja za komunalno skupnost, bo diskusija tudi v prihodnjih mesecih plodna in bo nedvomno prinesla zaželene rezultate. Okrajni komisiji bodo v pomoč tudi komisije, ki so jih, oziroma ki jih bodo še formalizirali po občinah. Stalni stiki med komisijami in prebivalstvom pa bodo seveda pripomogli, da se bo izkristalizirala prava pobuda družbene ureditve ob slovenski obali Jadrana. L. O.

Koper

V radovljiskem okraju bodo uvedli v šole družbeno upravljanje

Minuli teden so bili v vseh krajih, kjer je šola, v radovljiskem okraju sestanki Socialistične zveze. Na njih so razpravljali o družbenem upravljanju v šolah. Podrobno so proučili predlog pravilnika o šolskih odborih, ki ga je sestavila posebna komisija pri svetu za prosveto in kulturo v Radovljici, razen tega pa je bilo marsikje govora tudi o šolski reformi, o nčnih načrtih in o tem, kakšna naj bo šola, da bo kar najbližja otroku in domu.

Prevalovalo je mnenje, naj bodo šolski odbori kot družbeni organi za vodstvo šol voljeni, kjer je le mogoče. Takšen način je predviden tudi v predlogu pravilnika. Izjema bodo le strokovne šole, višja gimnazija in nekatere nižje gimnazije, katerih šolski okoliš je tako prost, da volitev praktično ne bo mogoče izvesti. Za te šole je predvideno delegiranje članov v šolske odbore. Delegirane naj bi svoje članke družbene organizacije, društva in učiteljski oziroma profesorski zbori.

Razgovor o uvajanju družbenega upravljanja v šole je bil skoraj povsod precej živahen. Pač pa je ponekod še vedno sililo v ospredje mnenje, da je družbeno upravljanje šol, upravljanje po starših. Češ, tisti, ki imajo v šoli otroke, naj se zanj zanimajo, ostalim pa to ni potrebno. Res, da so bila takšna mnenja precej osamljena, vendar so značilna in kažejo na to, kako nekateri pojmujejo družbeno upravljanje v šolah.

Večina sestankov pa je potekala tako, da moremo upravičeno pričakovati z začetkom novega šolskega leta v šolskem delu temeljit preobrat v korist socialistične družbe. Razprave prosvetnih delavcev Sveta za prosveto in staršev so pomenile temeljito politično pripravo na doslej najvažnejši dogodek, ki se bo zgodil v šolah v bližnji prihodnosti. F. Z.

B R A L C I N A M P I Š E J O

Taka konferenca ne bo mnogo koristila

Edina točka dnevnega reda zadnje konference osnovne organizacije ZK v železniški delavnici »Boris Kidričev« v Mariboru je bila razprava o nekaterih vprašanih proizvodnje. V zvezi s tem konferenca ni dosegla svojega namena, ker vprašanja ni obdelala tako, da bi bilo moč pričakovati večji uspeh. Uvodni referat, ki je bil sicer dolg za celo uro, je bil preprostemu sloveku nerazumljiv, razumeli so ga kvečjemu tisti, ki so dovršili ekonomsko šolo ali so dobro prestudirali politično ekonomijo in zasledujejo naš razvoj v dnevnem časopisu. Takih pa ni bilo mnogo, kar se je pokazalo med razpravo.

Sekretar organizacije je med drugim ugotovil, da bi vzroke, ki so zavirali izpolnitev plana v prvem polletju, bilo moč odpraviti z manjšimi napori in z večjo vestnostjo pri delu. Nato je v kratkih točkah naštel, kaj bi bilo treba v podjetju izboljšati in katere napake morajo odpravljati predvsem člani ZK. Ne vem, če je navzoče prepričal o umestnosti svojih predlogov. Iz njegovih besed sem sklepal, da so o podobnih pomanjkljivosti razpravljali še večkrat in v zvezi s tem se ponavljajo. Zdi se mi, da osnovna organizacija ni premagala osnovne slabosti. Ko sklepam med drugim iz sekretarjevih besed, ko je trdil, da se med člani ZK še vedno ponavljajo kriminalni in nepravilni odnosi do nadrejenih in podrejenih, čeprav so sklenili, da bodo to odpravili. V zvezi s tem bi želel opozoriti na dve napaki. Komunistična morala prepoveduje kriminal, zato ni treba sprejemati posebnih sklepov, temveč je krivice treba takoj kaznovati. Zato bi se bilo treba pomeniti o tem, kako bodo odločno nastopili proti vsem takim ljudem, ne le ugovarjati, da ne izvajajo sklepov o odpravljanju kriminala.

toto proizvajalcev, je neki član »apeliral« na člane ZK, predvsem na tiste, ki so tudi člani delavskega sveta, da tolmajo delavcem »te stvari«. Res je, kakor je ugotovil le-ta član, da organizacija ZK ni pristojna izvajati administrativnih in gospodarskih ukrepov. Lahko pa bi storila mnogo več, kot je doslej. Osnovna organizacija bi lahko naročila svojim članom, ki so v delavskem svetu, da na sejah enotno nastopajo proti vsem napakam in predlagajo administrativne ukrepe, ki jih lahko izvaja delavski svet. To bi tudi morala storiti. Seveda bi na sejah delavskega sveta člani ZK morali nastopiti le kot člani delavskega sveta. Administrativne ukrepe pa bi delavski svet moral izvajati vzporedno s poljanjevanjem.

Menim, da so to osnovne pomanjkljivosti. Ko se bodo člani ZK zavredili svojega mesta, dolžnosti ter pravice, bodo tudi ostale napake lahko odpravljali. Sicer gospodarsko stanje

V STANOVANJE JE VLOMIL

V noči na 4. september je neznanec vломil v hišo Jožeta Pilaha v Zalecu. V stanovanje je prišel tako, da je pristavil lestev k oknu s hrambo. Tat je odnesel več kosov raznega perila.

Investicijska sredstva bodo uporabljali do konca leta le za graditev prednostnih objektov

Prejšnji teden je bilo v Koprju skupno zasedanje okrajnega zbora in zbora proizvajalcev, na katerem so razpravljali o izpolnitvi družbenega plana v prvem polletju letos. V tem obdobju so realizirali družbeni proizvod v višini 1 milijarde dinarjev, ali 45 odstotkov predvidenega v družbenem planu. Največji odstotek so dosegli v gradbeništvu, in sicer 55. Odborniki so sklenili, da bodo občinski ljudski odbori letos udeleženi pri dohodkih gospodarskih podjetij v isti višini kot lani.

Okrajni sklad investicij znaša milijardo 265 milijonov dinarjev. K temu skladu je prispeval Zvezni izvršni svet 500 milijonov, drugo pa trgovina, industrija, občine in gospodarske ustanove. Investicijska sredstva bodo uporabljali izključno za dograditev posameznih prednostnih objektov, kot na primer za tovarno ključavnice v Dekanih, osrednjo mlekararno v Dekanih, zgraditev stanovanjskega bloka v Koprju in pojačanje ribiške flote.

Med važnejšimi sklepi zasedanja je tudi dekret o razpisu notranjega javnega posojila v znesku 150 milijonov dinarjev za

ojačanje gospodarstva s kreditiranjem podjetij in gospodarstvih ustanov in ustanovitev Gledališča za Slovensko Primorje v Koprju, ki je nastala z združitvijo postojnskega in koprškega gledališča Novoustavljeno gledališče bo finančno samostojno, potrebne dotacije pa bodo prispevali okrajni ljudski odbori v Koprju (30 %), Gorici (21 %), Postojni (18 %), Sežani (15 %) in Tolminu (16 %). L. O.

Berite »Ljudsko pravico« in postali boste njen stalni naročnik!

KOT V PRAVLJIČNI DEŽELI

Mariborski akvarij v mestnem parku ima mnogo novih vodnih živali iz tropskih krajev

Obsežen mestni park v Mariboru ne služi ljudem le za sprohede in odmor. Mnogi se radi ustavijo tudi pri jezuru, po katerem strmarita dva laboda in opazujejo jate rib, ki se igrajo v vodi. Še večje zanimanje vzbujata mestni akvarij v parku. Ob prvem obisku se skoraj vsako udu, kajti ni pričakovati, da bi si v Mariboru lahko ogledal toliko vodnih živali in živali iz raznih krajev sveta. V bazenčkih, ki so vdelani v stezah, se igrajo zlate, rdeče in žive pisane ribice drugih barv, ki so do ma v tropskih krajih Južne Amerike. Nekoliko večje ribe se košatijo z velikimi pajčolanastimi plavutmi in repom. V drugih bazenčkih se igrajo živo pisane ribice, ki so le tako velike kot pšenčna zrna. Ribice se pol gravoje med podvodno travo, ki ima tako svetlo barvo, ko da bi rasla na površini zemlje. Tudi trava je iz tropskih krajev.

Obiskovalci radi ogledujejo tudi rabe različnih vrst. Še večje zanimanje vzbujajo morske živalice, ki so bolj podobne cvetom kot živalim. Le po njihovem gibanju obiskovalci ugotavljajo, da veliki rdeči cvet, ki leži na kamnu ni cvet, temveč živalica, ki se lahko premika in izteguje svoje tipčke. Morskih živalic različnih oblik in barv pri katerih je na prvi pogled težko ugotoviti, da so res živalice, je še več.

V akvariju so tudi večje vodne živali, med katerimi obiskovalci najraje opazujejo dva pol metra dolga krokodilčka, ki plavata v vodi ali poivati na skalah. Tudi živali z močnimi oklepi kot so želve, ne manjka. Nekateri imajo na nogah krepilne in lesene drage, druge pa imajo na koncu nog namesto krepiljev plavuti.

Maniborski akvarij je sodobno urejen in ima mnogo živali. Pravijo, da je eden izmed največjih v naši državi. Med Mariborčani je vzbudil veliko zanimanje za gojenje krasnih ribic. V več izložbah so se že pojavili stokiemi bazenčki z živo pisanimi ribicami. Pa tudi na stanovanjih jih že imajo. Nekateri ljudje pa se navdušujejo tudi za večje živali ter si jih žele nabaviti. P.

Valvazorjev dom obiskuje vedno več planincev

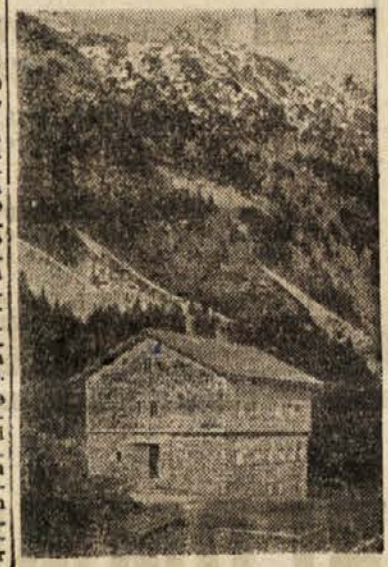
Na mestu, kjer stoji Valvazorjev dom pod Stolom (1180 m) je pred več kot polstotimi leti stala navadna koča, pisarna knapov, ki so takrat v teh krajih kopali železno rudo. Bila je navadna lesena hiša z dvema prostorskoma, ki se je knapi darovali planinskemu društvu. Sprejeti je mogla največ 8 do 10 turistov.

Leta 1932 je podružnica PD Kranj poleg te koče postavila Valvazorjev dom s tridesetimi posteljami in 70 skupnimi ležišči. Med vojno si je okupatorje hotel v njem urediti postojanko; zato so ga partizani leta 1943 zažgali in popolnoma uničili. Na istih temeljih je podružnica PD Radovljica zgradila novega, ki so ga odprli letos junija. Stroški izgradnje in obnove so znašali približno 7 milijonov dinarjev, kar je za tako ogromno poslopje in v tej višini sorazmerno poceni. Dom je popolnoma dograjen, manjka samo notranja oprema, za katero bo podružnica potrebovala še okrog 2.500.000 dinarjev. Društvo je sedaj brez sredstev, pritrjeni denar pa bo uporabilo za opremo dveh jedilnic, ki ju že delajo.

Obiskovalci te res lepe postojanke so v glavnem delovni ljudje z Jesenic, Lesc, Radovljic in Zirovnice, ki ob sobotah in nedeljah pobližijo o planino in se v Valvazorjevem domu naučijo zasluženega počitka, razvedrila in zraka. V teh dneh je dom vedno premajhen. Veliko je tudi po vpraševanju za vedno več obiskovalcev, ki se ne morejo ugoditi, ker so ležišča že preveč skromna. Posredstva je zelo solidna, hrana okusna in obilna, cene pa razmeroma nizke, saj znaša okrogla s posteljo samo 250 dinarjev dnevno.

Dom ima svoje kravo, v neposredni bližini pa se nahajajo štiri planšerije, tako da je na razpolago ob vsakem času sladko in kislo mleko. Na vse strani okrog doma so lepi

gozdovi, urejena gozdna pota in steze, kar obiskovalcem omogoča krajše in daljše izlete, ki nudijo lepe razgledne na južni Alpe, Jelovico, Rativočev, Blegoš, Snežnik in vso Gorenjsko dolino od Mojstrane pa do Ljubljane.

Izletniki in planinci se zelo radi ustaviijo v Valvazorjevem domu pod Stolom, ki je bil letos junija odprt

Prihajajo tudi gostje iz oddaljenih krajev, v zadnjem času pa veliko inozemcev, ki se mudijo na Bledu, posebno Holanđev, ker je Valvazorjev dom lahko pristopen tudi starejšim ljudem in ne turistom. Od 5. maja do 18. avgusta 1954 je bilo v domu že nad 3.000 gostov.

Valvazorjev dom se ne nahaja več v območju obmejnega pasu, in niso več potrebna posebna obmejna dovoljenja. Zastopuje osebna legitimacija kot za vse druge kraje v državi. N. M.

SUHA KRAJINA

Posebno delovno vneto so pokazali pri elektrifikaciji prebivalci vasi Sela pri Šumberku. Replje, Babna gora, Orlika, Vrtače, Vajša, Jama itd. Dne 22. avgusta je po vseh vaseh zasvetila elektrika. Nad osmestaj domačij je spravilo stare »smrdljivke«.

OD VSEPOVSOD

JESENICE

Na Javorniku grade novo valjarno tanke pločevine, kjer bodo valjali tanke pločevine, dimane in drugo jekleno pločevino, ki so jo doslej uvažali. V njenih predelovalnih obratih bodo pričeli izdelovati tudi bele pločevine. Nova kraljeva centrala, ki jo grade že dve leti, bo omogočila nemoteno obratovanje železarne; dajala bo več kot 80 ton pare na uro. V kratkem bo pričel poskusno obratovati nov doma izdelan parni kotel za 25 ton pare na uro. Pozneje pa bodo domači strokovnjaki vgradili v novo kraljevo centralo še drug parni kotel za 40 ton pare na uro. Oba kotla sta izdelana iz delov, ki smo jih dobili iz reparacij. Konstruktorji in tehniki so dokaj izboljšali pregrevanje, ogrevanje zraka, ki so bili izdelani iz dragih manesmanovih cevi.

BEGUNJE NA GORENJSKEM

V nedeljo toden je delovni kolektiv Tovarne športnega orodja »Elane« Begunje pripravili množični izlet v lepo planinsko dolino »Zelenice«, kjer so udeleženci obiskali naše granitarje. Tako so pravzaprav vrnil obisk granitarjem.

Tovarna »Elane« je prišla graditi nove objekte, kamor se bo preselili počasi ves predelovalni obrat.

Turistično društvo je letos uredilo plavalni bazen, ki je ob lepem vremenu privlačjal mnogo kopalcev. Razen tega so na križiščih namestili karpote. Vendar pa še ni karpotov na vseh cestah, tako še ne kažejo smeri proti Bledu in Radovljici. To pomanjkljivost bi bilo treba vsaj kakor odpraviti. Turistično društvo je

že dalo delati načrte za planinsko postojanko na Sv. Petru nad Begunjami, in za cesto k tej postojanki.

Begunje se gospodarsko lepo razvijajo, saj obratujejo na tem področju Tovarna športnega orodja »Elane« in Zapužah je industrija sukna, v Dvorci vasi »Gorenjska opkarnica«, v Begunjah kraljeva predilnica, razen tega je nekaj kraljevih obrtnih delavnic in še precej privatnih obrtnikov; v Poličanah pa je kmetijska šola. Pro-

met povečuje tudi dokaj razvit turizem. Zato bi bilo vsakakor na mestu končno uvesti avtobusni promet s postaje Lescce-Bled. Za to se Turistično društvo Begunje že nekaj let poteguje, žal, doslej brezuspešno. V turistični sezoni bi bilo dobro uvesti krožno pot Bled-Lescce-Radovljica-Zapužah-Begunje in obratno. V turistični sezoni pa bi lahko avtobus Bled-Ljubljana usmeril iz Radovljice v Begunje oziroma Zapuže. I. K.

Na gospodarski razstavi v Kamniku je vedno dovolj obiskovalcev

Kamnik še nikoli ni bil tako razgiban kot zdaj za gospodarske razstave. Na razstavnem prostoru je vedno dovolj obiskovalcev. Čeprav razstava ni komercialnega značaja, se ljudje močno zanimajo za cene razstavljenega blaga in izdelkov. Čudijo se, da nekaterih izdelkov ni dobili na trgu, n. pr. keramike iz kamniške tovarne. Zastopnike zagrebške trgovske firme je takoj ob otvoritvi odkupil za milijon dinarjev keramičnih izdelkov. Zlasti so ga zanimale lično poslikane keramične broške, ki obetajo postati nov modni okrasek.

V turističnem paviljonu se obiskovalci najbolj zanimajo za rešilni načrt bodoče žičnice na Veliko planino. Z zanimanjem primerjajo današnji Kamnik z znamenito sliko iz leta 1729, ki predstavlja

požar srednjega dela mesta in jo je po originalu iz Zakala napravila v povečavi Fanika Kratnarjeva. Na razstavnem prostoru tovarne usnja nam maketa, ki jo je izdelal kartograf Ivan Selan, kaže, kakšna bi tovarna po dozdavnih novih tovarniških objektov. Perkove slike predstavljajo prizore iz tovarne in lepo dopolnjujejo razstavo.

Tovarna »Titan« je razstavila tudi nekaj novih izdelkov. Med slikami s prizori iz življenja v tovarni pa vzbujajo največjo pozornost slika iz leta 1911 ki prikazuje skupino delavcev, med katerimi je tudi mladi Josip Broz.

Naše kmetovalce seveda najbolj privablja živinorejska in kmetijska razstava. Skrbno ogledujejo vzorce raznih vrst pšenice, tehtajo z roko in preiskujejo klenost zrna. Več

obiskovalcev iz Srbije je iskalo med razstavljenimi vzorci žita tudi ajdo, ki zdaj tako bohotno cvete po poljih in ki je v njihovih krajih ne poznajo. Kamniški okoliš je med najboljšimi pridelovalci semenskega krompirja, zato se zadržniki in mečk gospodarji dolgo zadržujejo pred razstavljenimi vzorci raznih vrst krompirja, ki jih je čez 70. Med njimi je tudi 22 križancev domoče vzgoje iz znanstvenega kmetijskega zavoda na Češeniku.

Zvečer ji na zabaviščno vedno živahno. Domači jazz, gostje iz Ljubljane, pevci in folklorni plesni privabljajo Kamničane in goste iz okolice.

Tudi slikarska razstava mladih kamniških umetnikov v gornjih prostorih kavarne je deležna toplega zanimanja. Z.